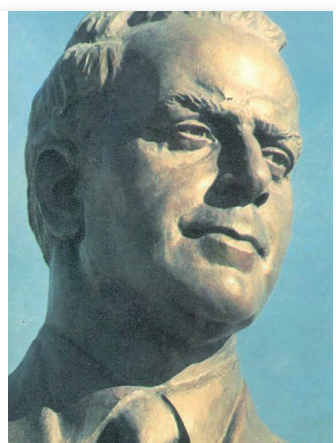

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliyev

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycan dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli əvəzidir.
Qazet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

17 iyul
2024-cü il,
çərşənbə
№ 125 (6711)
Qiyamət
60 qəpik

Prezidentdən növbəti dəstək

Şəhid ailəsinin üzvləri mənzil növbəsinə dayanacaq

➔ Bax səh. 2

Azərbaycan - Çin münasibətləri: Orta Dəhlizdə ortaq maraqlar

➔ Bax səh. 2

BMT-də Könüllü Hesabat...

BMT-nin Nyu-Yorkdakı mənzil-qərargahında keçirilən Yüksək Səviyyəli Siyasi Forumda Azərbaycanın Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin icrası üzrə 4-cü Könüllü Milli Hesabatı təqdim olunub. Hesabatda Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə (DİM) nail olmaq istiqamətində Azərbaycan hökuməti tərəfindən həyata keçirilmiş tədbirlər, əldə olunmuş uğurlar, o cümlədən DİM-ə investisiyaların cəlb olunması mexanizmi, işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpası, yenidən qurulması, bu ərazilərin ölkə iqtisadiyyatına reintegrasiyası, eyni zamanda, dayanıqlı və inklüziv inkişaf sahəsində həyata keçirilən tədbirlər haqqında geniş məlumat öz əksini tapıb.

Təqdimatla bağlı çıxış edən iqtisadiyyat nazirinin müavini Sahib Məmmədov bildirib ki, hesabat 2030-cu il gündəliyində göstərilmiş DİM-in icrası ilə bağlı yerli və qlobal çağırışların yumşaldılması istiqamətində vacib fəaliyyət planı təqdim edilir. Azərbaycanın DİM ilə bağlı qətiyyətli öhdəliyi "Azərbaycan 2030: Sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər" sənədində göstərilmiş milli inkişaf gündəliyinə daxil edilib.

BMT ilə iqtisadi və sosial proqramlarda yaxın tərəfdaş olaraq iştirak edən Azərbaycan öz fəaliyyətində dayanıqlı inkişaf məqsədlərini hər zaman rəhbər tutaraq müasir qlobal inkişaf çağırışlarına töhfə verməyə çalışır. Bu çərçivəyə uyğun olaraq BMT-nin Davamlı İnkişaf Məqsədləri ailəsində yer alan və daim öz iqtisadi hədəflərini həmin prioritetlərin gerçəkləşməsinə fokuslayan ölkəmiz insan inkişafı üçün son dərəcə əhəmiyyətli imkanların yaradılmasına, bu istiqamətdə uğurlu sosial layihələrin icrasına nail olub.

Bu siyasətin davamı kimi Azərbaycan BMT-nin də ali hədəf siyasətinə cavab verən Minilliyin İnkişaf Məqsədləri strategiyasına qoşularaq 2015-ci ildən bu yana insan inkişafı ilə bağlı əlavə tədbirləri və keyfiyyətli həyat standartlarının təbiiqini icra edib. Nəticədə ölkəmizdə yoxsulluğun aradan qaldırılması və iqtisadi artımın təmin edilməsinə yönələn strategiyalarla əlaqəli şəkildə həyata keçirilən siyasət öz müsbət bəhrəsini verib. Təhsil, sosial müdafiə və məşğulluq imkanları da daxil olmaqla geniş spektrli sosial ehtiyacların ödənilməsi səviyyəsi yaxşılaşıb. Tərəqqi naminə gücləndirilmiş qlobal həmrəylik ruhunda, sosial baxımdan aztəminatlı təbəqənin ehtiyaclarına ayrıca diqqət yetirərək dayanıqlı inkişaf üçün qlobal tərəfdaşlığın yenidən canlandırılması və tələb olunan vasitələrin səfərbər edilməsi istiqamətində əlavə tədbirlər davam etdirilir.

Respublikamız iqtisadiyyatın milli inkişafını nəzərdə tutduğu hədəf göstəricilərinə tam çatmağa nail olub. Eyni zamanda, həmin konsepsiya üzərinə gətirdiyü digər bir...

➔ Bax səh. 3

Münasibətlərdə yeni səhifə

➔ Bax səh. 2

**Dünya Bankı ölkəmizlə
Tərəfdaşlıq Çərçivəsi hazırlayır**

➔ Bax səh. 5

Ermənistan aldadıldı...

➔ Bax səh. 4

**Yaxın Orta Şərqdə
"buzlar əriyir" ...**

➔ Bax səh. 4

**25 il əvvəl əsas qoyulmuş
müqəddəs missiya**

➔ Bax səh. 5

Silah versə də...

➔ Bax səh. 7

Donald Trampa qarşı sui-qəsd...

➔ Bax səh. 6

➔ Bax səh. 3

Dünya Ermənistanın mina terroruna səssiz qalmamalıdır

Azərbaycan dünyada mina terrorundan ən çox əziyyət çəkən ölkələrdən biridir. 30 illik işğal dövründə Ermənistan çoxlu sayda hərbi cinayətlər törədib ki, bunların sırasında mina terroru da əsas yerlərdən birini tutur. 2020-ci il Vətən müharibəsindən sonra isə mina qurbanlarının ümumi sayı 370 nəfərə çatıb.

Bu fakt göstərir ki, Ermənistan tərəfindən Azərbaycan torpaqlarında işğal dövründə basdırılmış minalar mülki şəxslərin və hərbi qulluqçuların həyatına təhlükə yaratmaqda və son qoymaqda davam edir. Ərazilərimizdə basdırılmış minalar və partlamamış hərbi sursatlar işğaldan azad edilmiş bölgədə bərpa və yenidənqurma işlərinin icra edilməsinə, keçmiş məcburi köçkünlərin təhlükəsiz şəkildə öz yurdlarına qayıdışına və bu torpaqlarda yaşayışına ciddi maneə törədir. Ermənistan tərəfindən 30 ilə yaxın işğal dövründə basdırılmış minaların dəqiq xəritələrinin təqdim olunmaması isə onların beynəlxalq hüququn və beynəlxalq humanitar hüququn norma və prinsiplərinə hörmətsizliyini hələ də açıq şəkildə nümayiş etdirməkdədir.

BMT müstəvisində mina problemi haqqında müzakirələr keçirilib

Azərbaycan dövləti mina problemini davamlı...

Sülh prosesinə növbəti zərbə

➔ Bax səh. 6

17 iyul 2024-cü il, çərşənbə № 125 (6711)

Azərbaycan - Çin münasibətləri: Orta Dəhlizdə ortaq maraqlar

Azərbaycanla Çin arasında diplomatik əlaqələrin qurulmasından ötən 32 il ərzində ikitərəfli əlaqələr qarşılıqlı etimad əsasında uğurla inkişaf edib. Bu gün Azərbaycan Çinlə demək olar ki, bütün istiqamətlərdə sıx əlaqələrə malikdir. Hər iki ölkə perspektivdə qarşılıqlı maraqlara əsaslanan əməkdaşlıq əlaqələrini strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksəltmək özmi nümayiş etdirir. Bunun təşqisi olaraq qeyd edək ki, bir qədər bundan əvvəl Astanada “Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında strateji tərəfdaşlığın qurulması haqqında Birgə Bəyannamə” qəbul olunub. Bu mühüm sənədə istinad etməkə dəyə bilər ki, Azərbaycan-Chin münasibətlərində keyfiyyətə yeni bir səhifə açılıb.

Bu gün Azərbaycan-Chin münasibətləri çoxşaxəli səciyyə daşıyır. Bu sırada Azərbaycanla-Chin arasında iqtisadi sektorun mühüm bir qolu olan nəqliyyat seqmenti üzrə əlaqələrin genişlənməsi və müxtəlif məsələlərlə bağlı intensiv müzakirələrin aparılması xüsusilə diqqət cəhəti. Qeyd edək ki, iyulun 15-də “Azərbaycan Dəmir Yolları” QSC-nin (ADY) sədri Rövşən Rüstəmov “Çin Dəmir Yolları” Dövlət Korporasiyasının baş direktorunun müavini Sun Suyu-dənin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətinə qəbul edib. Görüşdə aktual məsələlər ətrafında geniş müzakirələr aparılıb.

Genişlənən iqtisadi əlaqələr

Yüksək tempərlə genişlənən Azərbaycan-Chin iqtisadi əlaqələri iki ölkə arasında bərqərar olan yüksək-səviyyəli siyasi diqləmə əsasıdır. Prezident İlham Əliyev ötən il Çinin “China Media Group” media korporasiyasına verdiyi müsahibədə iki ölkə arasında münasibətlərin əla səviyyəyə olduğunu vurğulayıb. Dövlətimizin başçısı, eyni zamanda, bu gün regionun siyasi, habelə nəqliyyat marşrutları xəritəsinə nəzər saldıqda ölkəmizin bir-biri ilə nə dərəcədə eyni mövqedən çıxış etməsinə toxunub. “Beynəlxalq gündəliyə aid təməl məsələləri götürsək görürük ki, bizim mövqelərimiz suverenlik, müstəqillik, ərazi bütövlüyü, digərlərinin daxili işlərinə qarışmamaq, iqtisadi əməkdaşlıq məsələlərində mövqələrimiz üst-üstə düşür. Biz qarşılıqlı ticarətin həcmnin artmasını görürük və böyük potensial xüsusilə göz qabağındadır. Ölkələrimizi beləcə daha da birləşdirəcək meydana gələn yeni nəqliyyat marşrutlarını görürük. Bunun özü də regional təhlükəsizliyə və sabitliyə böyük töhfə olacaq”, - deyər Azərbaycan Prezidenti bəyan edib.

Çin Xalq Respublikasının Sədri Si Cinpin də ölkəmizlə əlaqələrə böyük önəm verdiyini dəfələrlə ifadə edib. O, dövlətimizin başçısına ünvanladığı məktubunda Azərbaycan və Çinin dost, tərəfdaş ölkələr olduğunu diqqətə çatdırıb.

Göründüyü kimi, Azərbaycan və Çin liderləri ölkələrimizin yaxınlaşmasına güclü siyasi iradə göstərirlər. Eyni zamanda, yeni qəbul olunan Bəyannamədə tərəflər iqtisadi sahədə əməkdaşlığın perspektivləri ilə bağlı niyyətlərini ortaya qoyublar. Sənədə qeyd olunduğu kimi, Azərbaycan və Çin güclü iqtisadi tamamlıyırlıq, sənayeləşmə və investisiya sahəsində əməkdaşlığı artırmaq üçün böyük potensiala malikdirlər. Bildirir ki, tərəflər iki ölkə arasında ticarət-iqtisadi əlaqələrin davamlı və dinamik inkişafını yüksək qiymətləndirir və ticarət, sərmayə və mühəndislik layihələri sahəsində qarşılıqlı fəaliyyəti daha da gücləndirmək üçün Hökumətlərarası Ticarət-iqtisadi Əməkdaşlıq Komissiyası mexanizmlərini rəhbər tutmağa davam etməyə, o cümlədən Azərbaycan-Chin ticarət-iqtisadi əməkdaşlığının yüksək səviyyəyə çatdırılmasına nail olmaq məqsədilə nəqliyyat və kommunikasiyalar, yağıl enerji, emal və istehsal, infrastruktur, rəqəmsal iqtisadiyyat, kənd təsərrüfatı və s. sahələrdə layihələrin həyata keçirilməsinin təşviqinə diqqət yetirməyə hazırdırlar.

Ölkələrimiz arasında iqtisadi əlaqələr son illərdə möhür qarşılıqlı istəklə və liderlərin güclü siyasi iradəsi əsasında genişlənib. Çin dünyanın ən böyük iqtisadiyyat

yatlarından birinə malikdir. Çin Milli Statistika Bürosunun (UIB) məlumatına görə, son illərdə bu ölədə Ümumi Daxili Məhsul (ÜDM) 120 trilyon yuandan (təxminən 18 trilyon dollar) çox olub. Qeyd edək ki, 1976-cı ildəki son azalmadan sonra Çin iqtisadiyyatı 2020-ci il istisna olmaqla, 46 il ərzində yüksək artım templərini qoruyub saxlayıb. Yeni növ koronavirus pandemiyası səbəbindən inkişaf tempində müəyyən azalmalar müşahidə edilərsə də, Çində əsas kapitala investisiyalar, o cümlədən infrastruktur, daşınmaz əmlak, maşın və avadanlıq xərcləri 2022-ci ildə əvvəlki ilə nisbətən 5,1 faiz, emal sənayesinə investisiyalar 9,1 faiz artıb. Bu ölkə böyük idxal və ixrac həcməsinə malikdir. Çinin ixrac coğrafiyası bütün dünyanı əhatə edir, desək, yamımarıq və burada həm də inkişaf etmiş ölkələr yer alır. Geosiyasi gərginliklərin, global pandemiyanın, sərt qəpanmaların yaradığı çətinliklərə baxmayaraq, ölkə perspektiv üçün də yüksək hədəflər müəyyənləşdirib. Ölkə rəsmiləri Çinin iqtisadi inkişafa və islahatlara sadıqlığını, dünyaya daha da açıq olmasına dair sarsılmaz əzmini bəyan edirlər. Bu isə o anlamə gəlir ki, arzuolunmaz mənfəi xarici amillərin gözənlən təsirlərinə baxmayaraq, Çin yenə də iqtisadi imkanlarını artırmağa çalışır və buna nail olub.

Azərbaycan iqtisadiyyatı həcmə kiçik olsa da, ölkəmizlə Çinin inkişaf fəlsəfəsində oxşarlıq var. Azərbaycan da global risklərə yüksək davamlılıq nümayiş etdirən, inkişafını daxili resurslarına istinad etməkə quran ölkədir.

İndiyədək Azərbaycanla Çin arasında iqtisadi əlaqələrin genişlənməsinə möhkəm hüquqi əsaslar yaranan çoxlu sayda sənədlər imzalanıb. Onların reallaşmasının gedişi Azərbaycanla Çin arasında ticari-iqtisadi əməkdaşlığın genişlənməsinin təmsilində daha qabarıq görünür. Əgər 2018-ci ildə Azərbaycanla Çinin xarici ticarət dövriyyəsi 1,3 milyard dollar idisə, 2023-cü ildə 3,1 milyard dolları ötüb. Bu da müvafiq surətdə 2018-ci ilə müqayisədə 1,8 milyard dollar və ya 2,4 dəfə, 2022-ci ilin müvafiq göstəricisindən isə 1 milyard dollar və ya 44 faiz çoxdur. Bu cür yüksək dinamika nəticəsində Çin Azərbaycanın əsas ticarət tərəfdaşlarından birinə çevrilib. Əgər 2018-ci ildə Çin Azərbaycanın 6-cı ticarət tərəfdaşı idisə, indi 4-cü iri ticarət tərəfdaşdır. Bu rəqəmlərin müqayisəsi göstərir ki, son illərdə ticari-iqtisadi sahədə artan xətlə davam edən əməkdaşlıqların əsası qoyulub. Bu, digər sahə və istiqamətlərdə də əlaqələrin genişlənməsinin möhkəm bazası kimi çıxış edib.

Keçən ilin sonlarına olan məlumata görə, Çinin 1995-ci ildən indiyədək Azərbaycana yatdığı birbaşa investisiyanın həcmi 920 milyon dollara çatıb (Azərbaycanın Çinə sərmayə qoyuluşu isə bundan təqribən 2 dəfə çoxdur). Azərbaycanda Çin investisiyalı 275 şirkət qeydiyyatdan keçib. Bundan başqa, Azərbaycanın işğaldan azad edilən ərazilərdə başlanan infrastruktur layihələrində iştirak üçün Çin şirkətləri müraciət edib. “Huawei” şirkəti isə artıq bu regionda “ağıllı kənd” və “ağıllı şəhər” layihələrinin icrasına qoşulub.

Nəqliyyat layihələrində birgə iştirakçılıq

Qeyd etdiyimiz kimi, nəqliyyat sektorunda əməkdaşlıq Azərbaycan-Chin əlaqələrinin çox mühüm qollarından birini təşkil edir. Hər iki tərəf mövcdə reallıqları, artan geosiyasi gərginlikləri nəzərə almaqla Orta Dəhlizin inkişafına xüsusi diqqət yetirir. Çində Azərbaycan üzərindən keçən dəhlizlərin önəmi yüksək dəyərləndirilir. Bu ölkə 10 il bundan əvvəl Avrasiyada infrastrukturun yaradılmasına və qarşılıqlı əlaqələrin qurulmasına yönələn “Bir körər, bir yol” layihəsini elan edib. Stratejiya iki əsas inkişaf istiqamətini nəzərdə tutur: “İpək Yolu İqtisadi Kəməri” və “Dəniz İpək Yolu”.

Burada söhbət malların Şərqi Qərbə güzəştli şərtlərlə birbaşa daşınması üçün ticarət dəhlizinin yaradılmasından gedir. Azərbaycan Çinin irəli sürdüyü “Bir körər, bir yol” təşəbbüsünə Qafqaz regionunda dəstək verən ilk ölkə olub. Prezident İlham Əliyevin 2015-ci ilin dekabrında Çinə rəsmi səfəri çərçivəsində “Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Çin Xalq Respublikası Hökuməti arasında İpək Yolu İqtisadi Kəmərinin yaradılmasına birgə təşviqinə dair Anlaşma Memorandumu” imzalanıb. 2019-cu il yanvarın 22-də isə Davosda Dünya İqtisadi Forumu çərçivəsində “Bir körər, bir yol” təşəbbüsünün inkişaf etdirilməsi: Çinin trilyon dollarlıq baxışı” mövzusunda sessiya keçirilib. Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva sessiyada iştirak ediblər. Hazırda respublikamız yaradığı müasir infrastrukturla “Bir körər, bir yol” strategiyasının həyata keçirilməsində, o cümlədən Orta Dəhliz üzərində logistika mərkəzi, qovşaq və körpü rolunu oynayır. Avropa ilə Çin arasında ən qısa demir yolu əlaqəsinin təmin edən Bakı-Tbilisi-Qars xətti, Bakı-Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı kimi önəmli infrastruktur layihələri “Bir körər, bir yol” təşəbbüsü və ümumilikdə, regional əməkdaşlıq üçün böyük əhəmiyyət daşıyır. BTQ demir yolu xətti sayəsində Çindən Avropaya yüklərin daşınma müddəti xeyli azalıb. Bu, o deməkdir ki, Çindən daşınan yüklər 2 həftə müddətində Azərbaycandan keçərək Avropaya çatır. Azərbaycan və Çin fürsətləri və imkanları dəyərləndirməklə gələcəkdə Orta Dəhliz üzrə əməkdaşlığı yeni səviyyəyə yüksəlmək əzmindədirlər. Astanada imzalanan bəyannamədə bununla bağlı konkret müddəalar öz əksini tapıb. Bəyannamədə oxuyuruq: “Çin tərəfi Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin (“Orta Dəhliz”) tikintisində və istismarında fəal iştirak etməyə, Çin-Avropa və əksi-nə istiqamətdə cənub dəhlizinin yük qatarları üçün fasiləsiz işini və sürətləndirilmiş inkişafını birgə təşviq etmək məqsədilə Azərbaycanla və marşrut boyu yerləşən digər ölkələrlə daha sıx işləməyə, regional praktiki əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi üçün əlverişli şərtlər yaratmağa, istehsal-təchizat zəncirlərinin təhlükəsizliyini və sabitliyini birgə təmin etməyə hazır olduğunu bildirir”.

ADY-də keçirilən görüşdə son aylarda Orta Dəhliz üzrə yükdaşımalarnın artırılması məqsədilə hər iki ölkənin demir yolları, həmçinin liman və logistika şirkətləri arasında keçirilən intensiv görüşlərin əhəmiyyəti vurğulanıb.

Qeyd olunub ki, iyulun 3-də Astana şəhərində keçirilmiş Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının Zirvə toplantısı

Prezident İlham Əliyev “Şəhid adının əbədiləşdirilməsi və şəhid ailələrinə edilən güzəştlər haqqında” qanuna edilən dəyişikliyi təsdiqləyib. Yeni dəyişikliyə əsasən, yaşayış sahəsinə ehtiyacı olan şəxs qismində uçota alınmış şəhid ailəsinin üzvü vəfat etdiyi, habelə yaşayış sahəsinə ehtiyacı olan şəxs qismində uçota alınmış şəxs sonradan şəhid statusu verildiyi halda, həmin uçot onun ailə üzvləri üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən olunmuş qaydada saxlanılacaq. Bununla da, şəhidin mənzil hüququna malik ailə üzvü dünyasını dəyişərsə şəhid ailəsi statusu olmayan ailə üzvləri də mənzil növbəsinə yazıla biləcək.

Şəhid ailəsinin bütün üzvləri mənzil növbəsinə dayanacaq

Milli Məclisə seçkilərlə əlaqədar ödənişsiz seçkiqabağı təşviqat aparılacaq media subyektləri müəyyənləşib

Mərkəzi Seçki Komissiyasından AZƏRTAC-a bildirilib ki, 2024-cü il sentyabrın 1-nə təyin edilmiş Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə növbədənənar seçkilərdə seçkiqabağı təşviqat aparmaq məqsədilə ölkə üzrə birmandatlı seçki dairələrinin 60-dan çoxunda namizədləri qeydə alınmış siyasi partiyalara, siyasi partiyaların bloklarına aşağıda göstərilən media subyektlərində ödənişsiz efir vaxtı və dərc üçün yer ayrılacaq:

- İctimai Televiziya və Radio Yayımaları Şirkəti;
- “Azərbaycan” qəzeti;
- “Xalq qəzeti”;
- “Respublika” qəzeti;
- “Bakinski raboçi” qəzeti.

Yuxarıda göstərilən qurumlar, o cümlədən digər televiziya və radio yayımçıları və dövrə nəşrlərin redaksiyaları seçkiqabağı təşviqat üçün ödənişli efir vaxtı və yaxud dərc üçün yer ayrılmasının mümkünlüyünə dair qərar qəbul etdikdə, bu barədə Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyasına müvafiq bildirişlər göndərməli, efir vaxtının verilməsinə və dərc üçün yerin ayrılmasına görə ödəniş əsasları, şərtləri və məbləği barəsində məlumatları seçkilərin təyin edilməsi haqqında sərəncamın rəsmi dərc olunmasından sonra ən gec 30 gün keçənədək (2024-cü il iyulun 28-dək) dərc etməlidirlər.

çərçivəsində Azərbaycan və Çin arasında imzalanmış “Birgə Bəyannamə” ilə beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin fasiləsiz fəaliyyətinin təmin edilməsi və tranzit daşımalara üçün əlverişli şəraitin yaradılması baxımından əməkdaşlıq daha da gücləndiriləcək.

Çin tərəfi Qazaxıstan, Azərbaycan və Gürcüstan demir yolları arasında Orta Dəhlizin inkişafı üzrə yaradılmış “Middle Corridor Multimodal Ltd.” birgə müəssisəsinə qoşulmaq niyyətini bildirib.

Eyni zamanda Orta Dəhlizin rəqəbatqabiliyyətinin artırılması, o cümlədən daha çox konteyner qatarnın cəlb olunması üçün Azərbaycan üzrə demiröylü nəqliyyatı ilə tranzit daşımalara subsidiyaların ayrılması, eləcə də Bakı-Tbilisi-Qars demir yolunun imkanlarından daha geniş istifadə olunması müzakirə olunub.

Görüşdə, həmçinin Orta Dəhlizlə keçən yüklərin çatdırılma müddətinin səmərəliliyinin və operativliyinin artırılması üçün blok qatarların tərkibində olan yüklər haqqında qısa deklarasiyanın təqdim edilməsi və gömrük nəzarəti zamanı yük sənədlərinin formalaşdırılma vaxtının sürətləndirilməsi məsələləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

M.ABDULLAYEV

Azərbaycan-İran münasibətlərində yeni səhifə

Ölkələrin uğurlu inkişafını şərtləndirən fundamental amillər arasında qonşu dövlətlərlə yaxşı münasibətlərin qurulması mühüm yer tutur.

Ölkələr üçün qonşuları seçmək şansı yoxdur, bu, bir tələmədir. Qarşılıqlı ehtirama və xoş niyyətə əsaslanan siyasət həyata keçirən dövlətlərlə qonşu olmaq isə hər bir ölkənin böyük xoşbəxtliyidir. Bu mənada Azərbaycan-İran münasibətləri də xüsusi diqqət cəhəti. Böyük səhədlərə malik bu ölkələr arasındakı münasibətlər həm ikitərəfli, həm də regional əməkdaşlıq kontekstində mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Səfirliyin fəaliyyətinin bərpası ilə ikitərəfli münasibətlərdə qaranlıq səhifə bağlandı

Azərbaycanın və İranın yerləşdiyi coğrafiya kifayət qədər həssas regiondur. Kommunikaşiyalar və digər parametrlər baxımından son dərəcə əlverişli mövqedə yerləşməsi, həmçinin resurslarla zəngin olması səbəbindən regionda ayrı-ayrı güc mərkəzlərinin maraqları kəsişir. Gizlətmək lazım deyil ki, həmin güclər öz maraqlarını təmin etməkdən ötrü zaman-zaman məkrli ssenarilər hazırlayaraq həyata keçirməyə çalışırlar. Tarixin müxtəlif dövrlərində Azərbaycan-İran münasibətləri də belə qəzəbli yavaşmaların hədəfinə çevrilib. Ötən ilin yanvarında Azərbaycanın Tehranadakı səfirliyində törədilən qanlı terror aktı buna son nümunələrdən biridir. Tehrandakı səfirliyin mövqelərini təşkil edən qüvvələr bununla Azərbaycan-İran münasibətlərinə xələl gətirməyi qarşıya məqsəd qoymuşdular.

Ancaq artıq həmin qaranlıq səhifə bağlandı. Belə ki, Azərbaycan Respublikası ilə İran İslam Respublikası arasında aparılmış danışıqlar nəticəsində 2024-cü il iyulun 15-dən etibarən ölkəmizin İrandakı səfirliyi yeni ünvanda fəaliyyətini bərpə edib. Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən bildirilib ki, səfir və səfirliyin hazırkı heyəti İrana geri dönüş.

İran tərəfi akkreditasiya ölkəsi kimi “Diplomatik Əlaqələr haqqında Vyana

Konvensiyası” çərçivəsində təhlükəsizliyin təminatına dair öhdəliyinə uyğun olaraq səfirliyimizin yeni binasının qarşısında diplomatik mühafizənin təmin edilməsi üçün müvafiq tədbirlər həyata keçirib.

Hazırda İrandakı səfirliyin yeni binasında konsulluq xidmətinin təşkilatı üçün müvafiq işlər görülür və yaxın zamanda konsulluq xidmətinin bərpası barədə əlavə məlumat verəcək.

Səfirlik Tehran şəhəri, Dərrus məntəqəsi, Şəhrizad prospekti, Yarməhəmmədi küçəsi, Saqi dalanı və Firuzkuh küçəsinin kəsişməsi, ev 8 ünvanında yerləşir.

Səfirliyin işinin bərpası qarşılıqlı hörmətə və mehriban qonşuluğa əsaslanan Azərbaycan-İran əlaqələrinin daha da möhkəmlənməsinə, əməkdaşlığımızın daha da genişlənməsinə nail olacağıq”, - deyər səfir bildirib.

Tarixi bağlara əsaslanan qonşuluq münasibətləri

Azərbaycanın və İranın dostluğu keçici maraqlardan yaranmayıb. İki ölkə arasında yaxşı qonşuluq münasibətləri bir sıra mühüm amillərə əsaslanır. Hər şeydən əvvəl Azərbaycanla İranın coğrafi bağlılığı var.

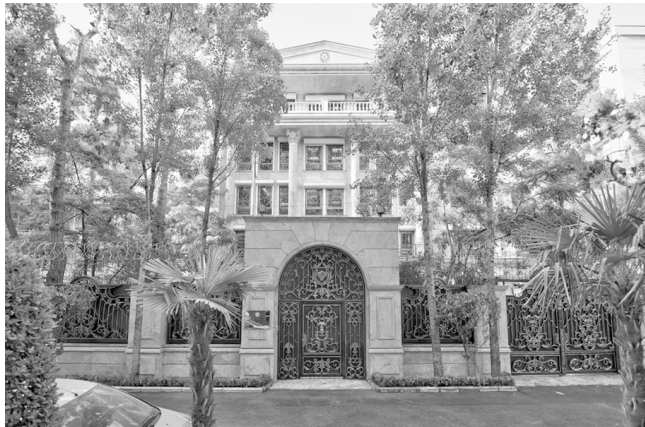
Respublikamızın ən uzun dövlət sərhədi 765 kilometr olmaqla məhz bu ölkə ilədir. Bu amil də iki ölkə arasında əlaqələrin qurulmasını asanlaşdırır, daşımalarda xərcləri azaldır, vaxtı qısaltdır, təhlükəsizliyi təmin edir.

Azərbaycanla İranın yaxşı qonşuluğunu, dostluğunu şərtləndirən digər bir mühüm amil tarixi köklərlə bağlıdır. Coğrafiya yaxın olduğu kimi, Azərbaycan və İran xalqlarının keçdikləri yolda da oxşarlıqlar çoxdur. Tarixi əlaqələr, etqad birliyi, mədəni köklər, milli-mənəvi dəyərlər, xalqların həyat tərzindəki oxşarlıqlar və bu kimi digər cəhətlər dostluğumuzun möhkəm və etibarlı olmasına, necə dəyərlər, təbii təminatlar verir.

İran həm də o dövlətdir ki, dünya üzrə müstəqil Azərbaycan hüduqlarından kənarda ən çox azərbaycanlı məhz burada yaşayır. Onlar tə qədimdən İran tarixinin formalaşmasında, bu dövlətin inkişafında mühüm rol oynayıblar. Bu gün də İranın ictimai-siyasi və mədəni həyatında soydaşlarımızın rolu böyükdür.

İndiki mərkəldə ikitərəfli münasibətlərin irəliləməsinə günümüzün reallıqları bir növ şərt qismində çıxış edir. İki qonşu dövlət sayələrini birləşdirməklə regionda mövcudluqlarını təmin etmək istəyən güc mərkəzlərinə qarşı daha səmərəli şəkildə mübarizə apara bilərlər. Yaxşı haldır ki, həm İran, həm də Azərbaycan regional əməkdaşlıq formatına böyük dəyər verirlər. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dost İranla əməkdaşlıq əlaqələrinin genişləndirilməsinin vacibliyini dəfələrlə diqqətə çatdırıb. Eyni zamanda, İranın yeni seçilmiş Prezidenti Masud Pezeşkian da oxşar mövqeni bölüşür. Yeri gəlmişkən, Prezident İlham Əliyev iyulun 9-da İran İslam Respublikasının Prezidenti Masud Pezeşkiana zəng edib. Dövlətimizin başçısı Masud Pezeşkian İran İslam Respublikasının Prezidenti seçilməsi münasibətilə təbrik edib, ona fəaliyyətində uğurlar arzulayıb. Söhbət zamanı ortaq dini-mədəni köklər, dostluq və qardaşlığa əsaslanan Azərbaycan-İran əlaqələrinin bundan sonra da genişlənməsinə və müxtəlif sahələrlə əhatə edən əməkdaşlığımızın inkişaf edəcəyinə əminlik ifadə olunub. Dövlət başçıları ölkələrimiz arasında indiyədək əldə edilmiş razılaşmaların həyata keçirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıblar.

Nəqliyyat sahəsində birlikdə

reallaşdırılan layihələr

Dost ölkələr arasında getdikcə dərinləşən ikitərəfli münasibətlərdən söhbət açarkən birlikdə reallaşdırılan layihələrin önəmini xüsusi qeyd etmək lazımdır. İndiyədək nəqliyyat sahəsində reallaşdırılan birgə layihələr əməkdaşlığa yaxşı nümunədir. Hər iki ölkə Şimal-Cənub Dəhlizində öz səylərini birləşdirib. Beynəlxalq ekspertlərin hesablamalarına görə, yaxın 10 il ərzində Asiya ilə Avropa arasındakı ticarət dövriyyəsinin həcmi trilyonlarla dollar həcmində ölkələrin birləşməsi ilə artacaq. Bu böyük məbləğ dəyərləndirə ki yüklər də milyardlarla ton həcmində ölkələrlə. İki qitə arasında daşınacaq yüklərin 15 faizi bu dəhliz vasitəsilə həyata keçiriləcək. Azərbaycanla İran külli miqdarda gəlir əldə etmək imkan qazanacaqlar. Hazırda iki dost ölkə Şimal-Cənub Dəhlizinin funksionallığının artırılmasına böyük səy göstərir. O cümlədən indiyədək respublikamız bu marşrut üzrə öz ərazisində böyük infrastruktur layihələri həyata keçirib. Bakı-Beynəlxalq Ticarət Limanının yüksəlmə qabiliyyətinin artırılması ilə yanaşı, Ələt-Astara avtomobil yolu yenidən qurulub. İran Astarası ilə Azərbaycan Astarası arasında yeni demir yolu körpüsü tikiləcək istifadəyə verilib. Astaraqay üzərində yeni avtomobil körpüsünün tikintisi artıq başa çatıb. Hazırda Azərbaycan Dövlət Demir Yolları QSC İranın Astarə şəhərində yük terminalının tikintisini davam etdirir.

Hazırda, eyni zamanda, Ağbənd istiqamətində yeni avtomobil körpüsü tikilir. Bu körpü tikildəndən sonra o da Şimal-Cənub Nəqliyyat Dəhlizinin bir hissəsi olacaq. Bu körpü təkcə Azərbaycanın əsas hissəsini

onun ayrılmaz hissəsi olan Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə birləşdirən körpü deyil, bu, beynəlxalq nəqliyyat dəhlizinin bir parçasıdır. Körpü Şimal-Cənub Dəhlizi ilə yanaşı, həm də, Şərq-Qərb Nəqliyyat Dəhlizlərinin bir hissəsi olacaq. Bütövlükdə, Ağbənd yolu regionları birləşdirən əsas nəqliyyat-tranzit bağlantılarından birinə çevriləcək. Buradan Türkiyəyə və İran vasitəsilə Fars körfəzinə yüklərin daşınması

həyata keçiriləcək. Qarşıdan gələn dövrdə demir yolunun da çəkilməsi nəzərdə tutulur.

Hər iki ölkənin mənafeyi naminə inşa olunan “Xudafərin” və “Qız Qalası” hidroqovşaqları “Xudafərin” və “Qız Qalası” hidroqovşaqlarının inşası ilə ikitərəfli münasibətlərdə yeni bir səhifə açılıb. Ölkələrimiz arasında xoş niyyətə əsaslanan münasibətlərin inkişafını təmin edən siyasətin töhfəsi olaraq uzun illərdir fəaliyyət göstərən Araz, Mil-Muğan su anbarları və Araz Su Elektrik Stansiyasından sonra Araz çayı üzərində “Xudafərin” və “Qız Qalası” hidroqovşaqları və su elektrik stansiyaları layihəsinin həyata keçirilməsi göstərir ki, Azərbaycan və İran öz aralarında səmərəli əməkdaşlıq imkanlarına uğurla çevirən ölkələrdir.

“Xudafərin” və “Qız Qalası” layihələri hər iki ölkənin mənafeyi naminə inşa olunub. Bundan həm İran, həm də Azərbaycan böyük iqtisadi dividendlər qazanacaqlar. İnfrastruktur obyektlərinin texniki parametrləri kifayət qədər gəncdir. Su tutumu 1,6 milyard kubmetr olan “Xudafərin” və 56,75 milyon kubmetr su tutumuna malik “Qız Qalası” hidroqovşaqları, həmçinin hər bir tərəf üçün ümumi qoyuluş gücü 140 MVt olan “Xudafərin” və “Qız Qalası” su elektrik stansiyaları partiet əsasında ölkələrimizin maraqlarına xidmət etməklə Azərbaycan-İran təcrübəsində transşəhər suların istifadəsinin örnəkləri olacaq. Enerji güclərinin də bərabər bölünməsi hər iki ölkəyə əlavə fayda verəcək.

Mübariz FEYİZLİ

Xankəndidə iqtisadi layihələrin icrasına start verilib

Xankəndi şəhərində işğaldan azad edilmiş ərazilərdə məsələlərin mərkəzləşdirilmiş qaydada həlli ilə bağlı yaradılmış Əlaqələndirmə Qərargahının İdarəelərarası Mərkəzinin nəzdində fəaliyyət göstərən İqtisadi Məsələlər üzrə İşçi Qrupunun növbəti iclası keçirilib. Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Prezidentin xüsusi nümayəndəsi Elçin Yusubov tərəfindən yaşayış məskənlərində infrastrukturun bərpası və yenidən qurulması, əhalinin öz yurdlarına geri qayıdışı, məşğulluğun təmin edilməsi prosesi barədə məlumat verilib. Bildirilib ki, bölgədə müxtəlif istiqamətlər üzrə sahibkarlıq fəaliyyəti üçün əlverişli imkanlar var və iş adamları biznes fərsətlərindən lazımcına yararlanla bilərlər. Xankəndi şəhərində və ətraf rayonlarda sahibkarlar tərəfindən yaradılmış, şəhərdəki digər idman müəssisələrinin bərpası işləri ağırlaşdırılıb davam etdirilir.

Qeyd edək ki, ötən ilin sentyabrında həyata keçirilən birgünlük antiterror əməliyyatlarından sonra erməni terrorçularından tamamilə azad edilən Xankəndi şəhərində təcili olaraq təmir-bərpa və quruculuq işlərinin aparılması ilə bağlı tədbirlər planı hazırlanıb və icrasına başlanılıb. Ötən müddət ərzində bu tarixi şəhərin yarırsız hala salınmış küçə və prospektləri, inzibati binaları, o cümlədən məktəblər, uşaq bağçaları, mədəniyyət və idman obyektləri əsaslı şəkildə yenidən qurulmaqdadır.

Xankəndi şəhərindəki mərkəzi futbol stadionunda aparılan təmir-bərpa işləri ötən ilin sonlarında başa çatdırılıb və ilk futbol oyunu keçirilib. Hazırda stadionun ətrafındakı digər infrastrukturların tamamilə yeni-

dən qurulması, əlavə idman komplekslərinin yaradılması, şəhərdəki digər idman müəssisələrinin bərpası işləri ağırlaşdırılıb davam etdirilir.

Qarabağda təhsil əməliyyatlarının bərpası və yenidən təşkil məqsədilə ilk addım kimi Qarabağ Universiteti təsis edilib və Cənab Prezident bir neçə gün əvvəl universitetdə görülən işlərlə tanış olub. Artıq qısa müddət ərzində universitet binasının fasadında rəngləmə işləri aparılıb, əsas giriş hissəsinin isə tarixi formasına qaytarılması üçün əlavə dəyişikliklər edilib. Binaının dəhlizlərinin döşəmələri sökülərək yenilənib. Daxili divarların suyağı təzələnilib, suvaqaltı kommunikasiya xətləri dəyişdirilib. Bütün otaqlar müasir tələblərə uyğun mebel və avadanlıqlarla təchiz olunacaq. Universitetin ərazisində geniş abadlıq işləri görülüb. Binaının qarşısındakı park sökülərək müasir

tələblərə uyğun yeni park salınıb və Qarabağ Universiteti sentyabrın 15-də qapılarını azərbaycanlı tələbələrini özünə açacaq.

Xankəndidə aparılan əsaslı yenidənqurma planına uyğun olaraq orta məktəblərin və digər ümumtəhsil müəssisələrinin bərpa olunması, yeni məktəblərin tikilməsi də davam etdirilir. Bu şəhərdə təhsilin inkişafına xüsusi önəm verilməsi Qarabağın zəngin intellektual kapitalının və resurslarının bərpa edilməsinə əlverişli şərait yaratmaqla, ölkəmizin təhsil sisteminin ümumi obrazını daha da zənginləşdirəcək.

Xankəndi şəhəri əlverişli iqlimi və təbii-coğrafi xüsusiyyətləri, ekoloji potensialı baxımından Azərbaycanın ən zəngin turizm bölgələrindən biri hesab edilə bilər.

İyulun 5-də Xankəndi şəhərində əsaslı təmir və bərpadan sonra "Qarabağ" və "Palace" hotellərinin açılışı bu baxımdan turiz-

mə start verilməsinin də müddəsi sayıla bilər. Müasir səviyyəyə çatdırılan hotelə Xankəndi şəhərinə səfər edəcək qonaqların rahatlığı üçün hər cür şərait yaradılıb. Burada müxtəlif kateqoriyalı otaqlar var. Binada restoran da qonaqların ixtiyarına verəcək. Hotelə işgüzar görüşlər və tədbirlər keçirmək də mümkün olacaq. Həmçinin, dövlət başçısı tərəfindən təməli qoyulan Xankəndi Konqres Mərkəzi müxtəlif tədbir və ziyafətlərin keçirilməsi üçün böyük infrastruktur mərkəzi rolunu oynayacaq, bura yerli və xarici qonaqların elmi-ictimai, siyasi-iqtisadi, mədəni və idman tədbirlərinin keçirilməsi üçün əla məkana çevriləcək. Nəticədə bura insanların böyük axın etməsinə səbəb olacaq. Konqres Mərkəzi ilə bir kompleksdə yer alan "Xankəndi" hotelinin inşası isə turizm sənayesinin inkişafında mühüm rol oynayacaq.

Xankəndidə istehsal, emal, ticarət, xidmət, iaşə, sənaye və digər sektorların da fəaliyyətinin təmin edilməsi istiqamətində ardıcıl tədbirlərin görülməsi nəzərdə tutulur. İqtisadi məsələlər üzrə İşçi Qrupunun növbəti iclasında vurğulandığı kimi şəhərdə müxtəlif istiqamətlər üzrə sahibkarlıq fəaliyyəti üçün əlverişli imkanlar yaradılıb və iş adamlarının artıq bu biznes fərsətlərindən lazımcına yararlanması mümkündür. Bu stimul və motivasiyalar artıq Xankəndi şəhərində sahibkarlar tərəfindən müxtəlif istiqamətli layihələrin icra olunmasına impuls verib və yaxın müddətdə bu ərazidə dövlət-özəl sektor və biznes icmasının istehsal və xidmətlə bağlı ilk addımların şahidi olacağıq. Bu isə Xankəndinin iqtisadi imkanlarının səfərbər edilməsi və reinteqrasiyaya qoşulmasını tam mümkünləşdirəcək.

Bir sözlə, Xankəndidə böyükmiqyaslı quruculuq planlı şəkildə və fasiləsiz davam etdirilməkdədir. Ötən ay təsdiq edilən 2024-cü ilin dövlət büdcəsi layihəsinə əlavə düzəlişlərin qüvvəyə minməsindən sonra dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu, işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması, bərpası və digər xərcləri 2114,7 milyon manat və ya 27,2 faiz artırılıb ki, bu da 4 il əvvəl başlanmış sürətli yenidənqurma işlərinin Xankəndi, Xocalı, Ağdərə, Əsgəran, Xocavəndə və bütün digər ərazilərdə aparılmasına güclü maliyyə təminatları yaradır. Dövlətin maliyyə imkanları hesabına müasir şəhərə çevrilən Xankəndi 2024-cü ildə qayıdışa hazır vəziyyətdə olacaq və Şuşada olduğu kimi burada da qeynər həyat bərqar olacaq.

E.CƏFƏRLİ

Dünya Ermənistanın mina terroruna səssiz qalmamalıdır

Azərbaycan öz ərazilərinin minalardan təmizlənməsində beynəlxalq təşkilatlardan dəstək gözləyir

Azərbaycan dünyada mina terrorundan ən çox əziyyət çəkən ölkələrdən biridir. 30 illik işğal dövründə Ermənistan çoxlu sayda hərbi cinayətlər törədib ki, bunların sırasında mina terroru da əsas yerlərdən birini tutur. 2020-ci il Vətən müharibəsindən sonra isə mina qurbanlarının ümumi sayı 370 nəfərə çatıb.

Bu fakt göstərir ki, Ermənistan tərəfindən Azərbaycan torpaqlarında işğal dövründə basdırılmış minalar mülki şəxslərin və hərbi qulluqçuların həyatına təhlükə yaratmaqda və son qoymaqda davam edir. Ərazilərimizdə basdırılmış minalar və partlamamış hərbi sursatlar işğaldan azad edilmiş bölgədə bərpa və yenidənqurma işlərinin icra edilməsinə, keçmiş məcburi köçkünlərin təhlükəsiz şəkildə öz yurdlarına qayıdışına və bu torpaqlarda yaşayışına ciddi maneə törədir. Ermənistan tərəfindən 30 ilə yaxın işğal dövründə basdırılmış minaların dəqiq xəritələrinin təqdim olunması isə onların beynəlxalq hüququn və beynəlxalq humanitar hüququn norma və prinsiplərinə hörmətsizliyini hələ də açıq şəkildə nümayiş etdirməkdədir.

BMT müstəvisində mina problemi haqqında müzakirələr keçirilib

Azərbaycan dövləti mina problemi ilə davamlı olaraq beynəlxalq müzakirələrə çıxarır. BMT-nin Nyu-York şəhərində yerləşən mənzil-qərarahında Yüksək Səviyyəli Siyasi Forum çərçivəsində "Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə nail olmaq və heç kəsi konarda qoymamaq naminə mina və partlamamış hərbi sursat fəaliyyətləri" adlı paralel tədbirin keçirilməsi də buna sübutdur. Tədbir Azərbaycanın İqtisadiyyat Nazirliyi, Laos Xarici İşlər Nazirliyi, BMT İnkişaf Proqramı və Asiya və Sakit okean üzrə İqtisadi və Sosial Komissiyasının (UNESCAP) birgə təşkilatçılığı ilə baş tutub.

Tədbirdə Laosun Baş nazirinin müavini, xarici işlər naziri Salemsay Kommasit çıxışı zamanı bildirib ki, partlamamış hərbi sursatlar və minalar Laos xalqının müharibənin qalıqlarından mübarizəsinə maneə törədir və xalqın inkişafına ciddi təhlükə yaradır. Onun sözlərinə görə, ölkənin hazırda üçdə biri partlamamış hərbi sursatlardan çirkənlənib.

Daha sonra çıxış edən Azərbaycanın iqtisadiyyat nazirinin müavini Sahib Məmmədov Laos və Azərbaycanın UNESCAP tərəfindən irəli sürülmüş Könüllü Milli Hesabat tıvınınin təşəbbüsü çərçivəsində əməkdaşlıq etdiyini bildirib. Onun sözlərinə görə, konfransın mövzusu Azərbaycan, o cümlədən beşəriyyət üçün əhəmiyyətli kəşf edr. Nazir müavini əlavə edib ki, Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin (DİM) icrasında qarşıya çıxan əsas problemlərdən biri beynəlxalq sülh və rifahın təmin olunması sahəsində global təşəbbüslərə kölgə salan mina problemi məsələsidir. Bu baxımdan o, Azərbaycanın adınının dünyanın 5 ən çox minalanmış ölkələri siyahısına daxil edildiyini vurğulayıb:

"Bu minalar Azərbaycanda insan təhlükəsizliyi üçün böyük təhdid təşkil etməyə davam edir. Təxminən 3400 azərbaycanlı mina partlayışının qurbanı olub. Onlardan təxminən 600-ü ölməyə nəticələnib. Mina partlayışına görə həyatını itirənlərdən 358-i uşaq, 30-u qadındır".

Dayanıqlı inkişaf üçün mina təhdidi...

Sahib Məmmədovun sözlərinə görə, ərazilərin minalarla çirklənməsi əhalinin həyat və yaşayışını təhlükə altına alır, yüz minlərlə məcburi köçkünün öz evlərinə qayıtmasına maneə törədir. O əlavə edib ki, bərpa istiqamətində minasızlaşdırmanın vacib rolunu qəbul edən Azərbaycan 18-ci milli Dayanıqlı İnkişaf Məqsədini irəli sürüb.

İqtisadiyyat Nazirliyinin dayanıqlı inkişaf və sosial siyasət şöbəsinin müdiri Hüseyn Hüseynov 18-ci milli Dayanıqlı İnkişaf Məqsədinin məqsəd və hədəfləri barədə geniş təqdimatla çıxış edib. Sonra BMT Baş katibinin köməkçisi, BMT İnkişaf Proqramının (UNDP) Avropa və Mərkəzi Asiya üzrə regional direktoru İrina Zivkoviç təmsil etdiyi qurumun Azərbaycanla aktiv komandasının fəaliyyət göstərdiyini qeyd edib. Onun sözlərinə görə, komanda mina məsələsi də daxil olmaqla sıx gündəliyə malikdir. UNDP rəsmisi, həmçinin Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi (ANAMA) ilə bu yaxınlarda beynəlxalq mina fəaliyyətinin dair konfrans keçirdiklərini əlavə edib. "UNDP mina çirklənməsi və partlamamış hərbi sursatlarla mübarizə aparən ölkələri dəstəkləyir. Bu dəstəyə ən yaxşı təcrübələrlə bağlı informasiya mübadiləsi, süni intellekt, dron, peyk kimi yeni texnologiyalarla bağlı məlumat paylaşımı, heyvanların, o cümlədən itlərin mina fəaliyyətlərinə cəlb olunması sahəsində təcrübə mübadiləsi daxildir. Azərbaycanın da bu sahədə çox yaxşı təcrübəsi var. Mən buna şəxsən şahid olmuşam. ANAMA və UNDP arasında Mükəmməllik Mərkəzi yaradılıb. Bu mərkəz gələcək dövrlər üçün fəaliyyətləri inkişaf etdirir və ilkin mərhələdə Azərbaycana, növbəti mərhələdə isə başqa regional və global ölkələrə dəstək məqsədi daşıyır. Əməkdaşlığımızdan böyük gözləntilərimiz var",- deyə BMT Baş katibinin köməkçisi bildirib.

Əmək və əhlinin sosial müdafiəsi nazirinin müavini Anar Kərimov isə çıxışında mina qurbanlarının sosial müdafiəsi barədə danışmış və nazirliyin on-

ların həyat şəraitinin inkişafı və təminatı sahəsində əhəmiyyətli addımlar atıldığını qeyd edib. Nazir müavini bildirib ki, minadan əziyyət çəkən insanların sosial ödənişlərinin artırılması və sosial məvənlərin təyin edilməsi üçün vacib qanunlar irəli sürülmüş. "Bu baxımdan, 10 yeni sosial müavinət təyin edilib. 2018-ci ildə 4 sosial islahatlar paketi həyata keçirilib. Artırılmış sosial müavinətlər əhalinin ən həssas təbəqəsinə yönəldirilir. Onların əhatəsi 60 faiz artaraq 880 min insani əhatə edir",- deyə Anar Kərimov bildirib.

Nazir müavini əlavə edib ki, mina qurbanları sosial qoruma proqramı çərçivəsində bərdəfəli təminatla təmin olunurlar. Təminatın məbləği mina insidentləri nəticəsində baş vermiş xəsəratın dərəcəsinə asılıdır. O həmçinin əlavə edib ki, mina qurbanları müxtəlif tibbi və fiziki sosial reabilitasiya xidmətlərindən yararlanmaq şansına malikdirlər. Bu baxımdan o 700-lük yataq yerinə malik 14 reabilitasiya mərkəzinin mövcud olduğunu qeyd edib.

Sonda Azərbaycan nümayəndə heyəti tədbir iştirakçılarının suallarını cavablandırılıb.

Ermənistan dəqiq mina xəritələrini təqdim etməlidir

Ümumiyyətlə, beynəlxalq təşkilatlar Ermənistanın mina terroruna biganə qalmamalı, törədilən hərbi və ekoloji cinayətlərə, humanitar hüquq pozuntularına sət reaksiya verməli, dəqiq mina xəritələrinin Azərbaycanca təqdim edilməsi istiqamətində bu ölkəyə ciddi təsirlər göstərməlidir. Xüsusilə, mina qurbanlarının sayının artmasının əsas səbəblərindən biri Ermənistanın üzərinə götürdüyü öhdəliyə zidd olaraq dəqiq mina xəritələrini ölkəməz verməməsidir. Məlumdur ki, müharibə başa çatandan sonra Ermənistan mina xəritələrinin bir hissəsini Azərbaycan tərəfinə təhvil vermişdi. Lakin araşdırmalar nəticəsində məlum oldu ki, erməni tərəfinin təqdim etdiyi xəritələrin cəmi 25 faizi düzgündür. Rəsmi Bakı dəfələrlə Ermənistanı düzgün xəritələrin verilməsi ilə bağlı çağırış edib. Nəzərə almaq lazımdır ki, mülki təyinatlı ərazilərin kütləvi şəkildə minalanması beynəlxalq hüquq normalarının ciddi şəkildə pozulması ilə yanaşı, insanlıq əleyhinə törədilən cinayətdir. Ona görə də, müvafiq beynəlxalq təşkilatlar, bütövlükdə dünya ictimaiyyəti Azərbaycanın çağırışlarına adekvat cavab verməli və bütövlükdə dəqiq mina xəritələrinin ölkəməz təhvil verilməsi üçün rəsmi İrovana təzyiq göstərməlidir.

Eyni zamanda, Azərbaycan öz ərazilərinin minalardan təmizlənməsi işində beynəlxalq təşkilatlardan fəal dəstək gözləyir. Ona görə də, qeyd etdiyimiz kimi, müvafiq beynəlxalq təşkilatlar, ayrı-ayrı ölkələrin parlamentləri, insan haqlarının müdafiəsi ilə məşğul olan qurumlar Azərbaycana qarşı davam etdirilən mina terroruna biganə qalmamalıdır.

Nardar BAYRAMLI

BMT-nin Nyu-Yorkdakı mənzil-qərarahında keçirilən Yüksək Səviyyəli Siyasi Forumda Azərbaycanın Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin icrası üzrə 4-cü Könüllü Milli Hesabatı təqdim olunub. Hesabatda Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə (DİM) nail olmaq istiqamətində Azərbaycan hökuməti tərəfindən həyata keçirilmiş tədbirlər, əldə olunmuş uğurlar, o cümlədən DİM-ə investisiyaların cəlb olunması mexanizmi, işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpası, yenidən qurulması, bu ərazilərin ölkə iqtisadiyyatına reinteqrasiyası, eyni zamanda, dayanıqlı və inklüziv inkişaf sahəsində həyata keçirilən tədbirlər haqqında geniş məlumat öz əksini tapıb.

Təqdimatla bağlı çıxış edən iqtisadiyyat nazirinin müavini Sahib Məmmədov bildirib ki, hesabat 2030-cu il gündəliyində göstərilmiş DİM-in icrası ilə bağlı yerli və qlobal çağırışların yunşaldılması istiqamətində vacib fəaliyyət planı təqdim edilir. Azərbaycanın DİM ilə bağlı qətiyyətli öhdəliyi "Azərbaycan 2030: Sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər" sənədində göstərilmiş milli inkişaf gündəliyinə daxil edilib.

BMT ilə iqtisadi və sosial proqramlarda yaxın tərəfdaş olaraq iştirak edən Azərbaycan öz fəaliyyətində dayanıqlı inkişaf məqsədlərini hər zaman rəhbər tutaraq müasir global inkişaf çağırışlarına töhfə verməyə çalışır. Bu çərçivədə uyğun olaraq BMT-nin Davamlı İnkişaf Məqsədləri ailəsində yer alan və dəim öz iqtisadi hədəflərini həmin prioritetlərin gerçəkləşməsinə fokuslayan ölkəmiz insan inkişafı üçün son dərəcə əhəmiyyətli imkanların yaradılmasına, bu istiqamətdə uğurlu sosial layihələrin icrasına nail olub.

Bu siyasətin davamı kimi Azərbaycan BMT-nin də ali hədəf siyasətinə cavab verən Minilliyin İnkişaf Məqsədləri strategiyasına qoşularaq 2015-ci ildən bu yana insan inkişafı ilə bağlı əlavə tədbirləri və keyfiyyətli həyat standartlarının təbtiqini icra edib. Nəticədə ölkəmizdə yoxsulluqun aradan qaldırılması və iqtisadi artımın təmin edilməsinə yönələn strategiyalarla əlaqli şəkildə həyata keçirilən siyasət öz müsbət bəhrəsini verib. Təhsil, sosial müdafiə və məşğulluq imkanları da daxil olmaqla geniş spektrli sosial ətchiyalardan ödənilməsi səviyyəsi yaxşılaşıb. Tərəqqi naminə gücləndirilmiş global həmrəylik ruhunda, sosial baxımdan aztəminatlı təbəqənin ətchiyalarna ayrıca diqqət yetirərək dayanıqlı inkişaf üçün global tərəfdaşlığın yenidən canlandırılması və tələb olunan vasitələrin səfərbər edilməsi istiqamətində əlavə tədbirlər davam etdirilir.

Respublikamız iqtisadiyyatın milli inkişafını nəzərdə tutduğu hədəf göstəricilərinə tam çatmağı nail olub. Eyni zamanda, həmin konsepsiyada üzərinə götürdüyü digər bir mühüm prioritetə - 2020-ci ilədək Dünya Bankının (DB) adambaşına düşən Ümumi Milli Gəlir təsnifatına görə "yuxarı orta gəlirli ölkələr"arasında tamhüquqlu ölkə olması, habelə BMT-nin İnkişaf Proqramının İnsan İnkişafı ilə bağlı təsnifatına əsasən "yüksək insan inkişafı" ölkələri qrupunda yuxarı sıralara yüksəlməsi hədəfinə də çatıb.

BMT-nin "Dayanıqlı İnkişaf 2022" hesabatında isə ölkəmiz 5 pillə irəliləyərək mümkün 100 baldan 73,5 toplayıb və Azərbaycan dünyanın 163 ölkəsi arasında "davamlı inkişaf məqsədləri (DİM) indeks-i" üzrə 50-ci yerdə qərarlaşıb. Bu göstəriciyə görə respublikamız Cənubi Qafqaz regionunda (Gürcüstan 51-ci yer, Ermənistan 66-cı yer) liderdir və dünya üzrə hər üç ölkədən ikisini geridə qoyur. Müqayisə üçün demək olar ki, Şərqi Avropa və Mərkəzi Asiya regionunda bu indeks üzrə orta göstərici 71,6-dur ki, bu da Azərbaycanın göstəricisindən aşağıdır.

Hesabatda ölkəmiz yaxşı səhiyyə və rifah, keyfiyyətli təhsil, yoxsulluğa son, təmiz su və sanitariya, davamlı şəhərlər və icmalar, məsuliyyətli istehsal və istehlak, iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizə

Azərbaycan BMT-də Könüllü Hesabat təqdim edib

Ölkəmizin Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə dair hədəfləri ali qurumda yüksək dəyərləndirilib

və torpaq ekosisteminin mühafizəsi məqsədləri üçün tərəfdaşlıq kimi Davamlı İnkişaf Məqsədləri üzrə irəliləyişə nail olub. Hesabatda müəyyən edilmiş altməqsədlərə gəldikdə isə, qiymətləndirilən 83 məqsəddən 35-də irəliləyiş əldə edilib (qismən və ya nəzərcarpanca), 7-si üzrə isə DİM məqsədlərinə çatılıb.

Hər bir ölkənin fəaliyyəti digər ölkələrin DİM-lərə nail olmaq imkanlarına müsbət və ya mənfi təsir göstərə bilər. Bu təsirləri müəyyən etmək üçün hesabatda eyni zamanda "yayılma və ya təsir indeksi" də hesablanır ki, bu da üç istiqamət üzrə qiymətləndirilir: ekoloji və sosial təsirlərin beynəlxalq ticarətdə təcəssümü, iqtisadiyyat və maliyyə, təhlükəsizlik. Bu qiymətləndirmə üzrə Azərbaycanın göstəricisi 97,3 olub ki, bu da ölkəmizin digər ölkələrin DİM-lərə nail olmaları istiqamətində daha çox müsbət və daha az mənfi təsirlərə səbəb olduğunu göstərir.

Hazırda isə 17 məqsəd və 169 hədəfdən ibarət "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündüklük" strateji sənədinə əsasən, Azərbaycan digər yeni həyat keyfiyyətlərinin təmin edilməsini qarşıya məqsəd qoyub. "Gündüklük-2030"dan irəli gələn vəzifələr dayanıqlı inkişaf üzrə yeni milli strategiyaların, proqramların və fəaliyyət planlarının hazırlanmasını, yüksək keyfiyyətli, aktual, etibarlı və daha mufəsəl məlumatların əldə olunması məqsədilə statistika potensialının gücləndirilməsini, milli şərait və prioritetlərə uyğun olaraq vətəndaş cəmiyyəti, dövlət və özəl sektor, habelə digər maraqlı tərəflərin cəlb edilməsi ilə dayanıqlı inkişaf sahəsində tərəqqinin əldə olunmasına tam imkan yaradır.

"Gündüklük-2030" strategiyasında müəyyən edilmiş global məqsəd və hədəflər sırasında iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə və ətraf mühitin mühafizəsi ön planda dayanır. Bu baxımdan COP29-un Azərbaycanla həvalə edilməsi ikitərəfli tərəfdaşlığın daha bir yüksək təzahürüdür.

Azərbaycanın inkişaf siyasətinin əsas hissələrindən biri "yaşıl enerji"yə keçiddir və bu strateji çağırışa uyğun olaraq 2026-cı ilə kimi elektrik enerjisi istehsalı sahəsində bərpaulunan enerjinin payının 24 faizə, 2030-cu ilə kimi 30 faizə çatdırılması nəzərdə tutulur. Milli Səviyyədə Müəyyən Edilmiş Təhfələrə əsasən Azərbaycan istixana effekti yaradan qaz emissiyalarının həcmi 40 faiz azaltmağı qarşısına məqsəd qoyub. Bununla yanaşı, Qarabağ və Şərqi Zəngəzuru xalis sıfır emissiya zonasına çevirilməsi hədəflənib. BMT ilə bu sahədə etibarlı tərəfdaşlığın möhkəmlənməsi bu istiqamətdə mühüm nailiyyətlərin əldə edilməsinə öz töhfəsini verəcək.

E.CƏFƏRLİ

Yaxın Orta Şərqdə “buzlar əriyir”... Türkiyə ilə Suriya arasında danışıqlar başlaya bilər

Dünyanın əksər regionlarında olduğu kimi Yaxın Şərqdə də sülhün və təhlükəsizliyin təmini üçün uzun illərdir fərqli formatlarda iş aparılır. Son dövrlərdə regionun təhlükəsizlik seqmentinin daha da irəliləməsinə, terrorizmə qarşı qəti mübarizənin mühüm yeniliklərə yol açacağına böyük ümidlər yaranıb. Nəzərə alınmalıdır ki, yeni dövrün çağırışları region ölkələri ilə yanaşı, həm də regiona yaxın ölkələrin də maraq dairəsindədir, Türkiyənin təmsilində Yaxın Orta Şərqin sülh və təhlükəsizlik şəraitində inkişafını dəstəkləyən ölkələrin varlığı mühüm ümidlər formalaşdırır. Türkiyə yeni təhlükəsizlik arxitekturasının möhkəm və davamlı olması üçün soy göstərir, terrorizmə qarşı mübarizəyə əhəmiyyətli töhfələr verir. Bu istiqamətdə inkişaf edən siyasi və hərbi formatlı danışıqlar isə regional problemlərin həllinin hər zaman diqqət mərkəzində saxlandığını göstərir. Eyni zamanda, Türkiyənin bu problemlərin həllində oynadığı rol artıqca bu daha aydın şəkildə üzə çıxır.

Münasibətlərdə yeni mərhələ...

Bu mənada, Türkiyə-Suriya münasibətlərində yeni mərhələnin başlanması ehtimalı gündəmə gəlib. Rəcəb Tayyib Ərdoğan və Bəşər Əsəd arasında görüş ilə bağlı

anonsların səsləndirilməsi buna deməyə əsas verir. Belə ki, Suriya prezidenti Bəşər Əsəd iyunun 26-da Rusiya prezidentinin Suriya nizamlanması üzrə xüsusi nümayəndə

təşəbbüslərə müsbət yanaşır və beynəlxalq hüququn prinsiplərinə əməl olunmaqla belə bir addım atmağa razıdır. “Təbii ki, heç kim qonşuları ilə problem istəmir. Suriya

komissiyaların yaradılması ehtimalı irəli sürülür. Danışıqların əsas mövzusunun Suriyanın suverenliyi, qaçqınların vətənlərinə qayıtması olacağı düşünülür.

Bunun təmin edilməsi isə bütövlükdə Yaxın Orta Şərq üçün mühüm perspektiv vəd edir. Türkiyənin regionun təhlükəsizliyi ilə bağlı konsepsiyasında isə siyasi müstəqillik

2022-ci ilin dekabrından etibarən aparılan Rusiya, İran, Suriya və Türkiyə arasındakı təmaslar regionda yeni şəkildəndirmənin başlayacağına əsas yaradır. Bu təmaslarda

əsas rol alan Türkiyənin söyi nəticəsində terrorla mübarizə sahəsindəki əməkdaşlıq, suriyalı qaçqınların geri qayıtması ilə bağlı mexanizmin hazırlanması, siyasi prosesin davam etdirilməsi və Suriyanın ərazi bütövlüyünün qorunması kimi məsələlər müzakirə predmetinə çevrilir.

Türkiyənin hazırda stabilizədirici faktor kimi önə çıxması isə yeni siyasi situasiya formalaşdırır. Nəzərə alsaq ki, Türkiyə coğrafi regionun əsas güc mərkəzlərindən biridir,

bu amil, dövlətlər arasında münasibətlərin normalaşması və Yaxın Orta Şərqdə dialoq mühitinin inkişafına zəmin yaradır. Qarşılıqlı şəkildə diplomatik münasibətlərin bərpası isə çoxşaxəli əlaqələrin inkişafına yeni impuls gətirməklə yanaşı, köçkünlərin geri qayıdışı üçün mühit formalaşdırır. Başqa sözlə, münasibətlərin istiləşməsi sözügedən regionda yeni siyasi mənzərənin əsasını qoyur, terrorizmə qarşı mübarizənin effektiv mərhələyə keçidini rəsmiləşdirir.

P.İSMAYILOV

Ermənistan aldadıldı... Qərbin “dəstəyi” epizodik xarakter daşıyır

Ermənistanda yaranmış qeyri-müəyyən siyasi durum daha da dərinləşməkdədir. Sülhün reallaşmasına mane olmağa çalışan güclərin hazırladığı “keşis inqilabı”nın reallaşmaması, hazırkı iqtidarın “Qorbyönümlü siyasət” kursunun iflasa uğraması, sosial çətinliklərin daha qabarıq şəkildə üzə çıxması vəziyyəti daha da dramatikləşdirir. Artıq siyasi qüvvələr etiraf edirlər ki, ölkələrinin gələcək rifahı üçün açarı kənarda axtarmağa dəyməz - Azərbaycanla bağlanacaq sülh Ermənistan üçün yeganə çıxış yoludur. Qərb dairələrinin, xüsusilə Fransanın Ermənistan üzərindən oynadığı oyunlar isə yalnız korporativ maraqlara istiqamətlənib. Parisin silahlandırma, “beynəlxalq təzyiq kampaniyası” yaratma, eləcə də, guya Ermənistanın Avropa məkanına inteqrasiyasının təşkili kimi oyunları artıq bütün mahiyyəti ilə üzə çıxır - aydın olur ki, bütün bunlar sadəcə ucuz pafos və “ümid vermək”dən başqa bir şey olmayıb.

İrəvan anlayır...

Bir müddət öncə Qərb ilə münasibətlərinin “yeni mərhələyə” qədəm qoyma perspektivindən danışan Ermənistan hakimiyyətinin bütün kartları açılır - xüsusilə, 5 aprel görüşündə yaşanan fiasko, İrəvanın gözləntilərinin doğrulmaması həm erməni xalqının, həm də Ermənistanın siyasi palitrasının Qərbə münasibətini dəyişib. Məsələn, dünənə qədər Qərbin dəstəyini “səmimi”, “Ermənistanın yeganə yolu” sayılan artıq fərqli düşüncələr irəli sürürlər. Onlar Qərbin Ermənistanla bağlı planlarının epizodik olduğunu etiraf edirlər. Məsələn, siyasi şə-

hçi Vigen Akopyan bildirib ki, Ermənistan sadəcə qərbpərəst yox, “Mixail Sakaşvili” modeli lazımdır. Belə bir şəraitdə Qərbin Ermənistan qarşısında heç bir öhdəliyi olmayacaq, eyni zamanda ölkə Qərbdən müəyyən gözləntilərinin saxlayır. Amma indi elə mə-

ABŞ, istərsə də Ermənistanın siyasi hakimiyyəti dərk edirdi ki, regional həqiqətlər, regional realitələr məhz Azərbaycanın planlaşdırdığı strategiya və trayektoriya üzrə inkişaf edir. Səslənən fikirlər heç də sadəcə iddia deyil - Ermənistanın bütün mənalarda “təcrübə la-

bağlı materiallar “göz oxşayır”.

Kilsə yenidən aktivləşir...

Digər tərəfdən, kilsənin yenidən fəallaşması həm cəmiyyəti, həm də iqtidarı narahat edən amilə çevrilib. Belə ki, bütün ermənilərin katolikosu II Qaregin ilə Daşnaksütyun Bürosunun nümayəndəsi Akop Ter-Xaçaturyan arasında görüş keçirilib. Bu barədə yerli Eçmiədzin kilsəsi tərəfindən məlumat yayılıb. Verilən məlumata əsasən, həmin görüş zamanı həmsöhbətlər regional prosesləri, Ermənistanın üzləşdiyi problemləri və daxili siyasi vəziyyəti müzakirə ediblər.

Maraqlıdır ki, görüş “keşis hərəkətinin” fərqli formada yenidən ortaya çıxması ilə üst-üstə düşüb. Xatırladaq ki, arxiyepiskop Baqrat Qalstanyan bugünlərdə Abovyanə gəlib və liderlik etdiyi hərəkətin aktiv fazasında olduğu kimi, yenidən silsilə görüşlər keçirmək və hakimiyyətə tələblərini çatdırmaq niyyətində olduğunu açıqlayıb. Beləliklə, revanşist hərəkətin əsas dəstəkçilərindən sayılan erməni kilsəsi və daşnaklar “Baqrat layihəsini” yeni formatda ortaya çıxarmağa niyyətlanmış kimi görünür.

İqtidar isə artıq “Qərb nağılları” ilə təbliğat apara bilmir. Onsuz da illərdir kilsə ilə problem yaşayan Paşinyan və komandası yeni təhlükələrlə üz-üzə qalıb. Kilsənin qarşındakı alovlandırmağa istiqamətlənən kursu hər kəsə məlum olsa da, bunun öhdəsindən gəlmək üçün argument axtarırlar - erməni deputatlar açıq şəkildə kilsəni siyasi böhrana yol açmaq üçün çalışdığını deyirlər.

SADİQ

Qərbin terror “üzü”... Artıq “köhnə dünya” təhlükəsiz məkan sayılmır

ABŞ-da prezidentliyə namizəd Donald Trampa atılan güllə əslində Qərbin demokratik imicini, dəstəklədiyi və təbliğ etdiyi dəyərləri hədəfə aldı. Əslində, bu sui-qəsd cəhdi həm də bir həqiqəti yenidən ortaya çıxardı - dünyanın əksər bölgələrində global təhlükəsizliyə təhdid axtarışında olan Qərb ilk növbədə özünə diqqət yetirməlidir. Çünki son illərdə, hətta aylarda baş verənlər bir-mənalı qarşılanma bilməz.

Siğortalanmayanlar...

Ümumiyyətlə, terror təhdidi bütün mənalarda və sferalarda qəbul edilməzdir - etiraf olunmalıdır ki, bir neçə il öncəyə qədər dünyada aparılan sorğuların əksəriyyətində ən təhlükəsiz bölgə kimi Avropa və ABŞ dəyərləndirilirdisə. Bunun ilkin şərti məhz təhlükəsizlik amili sayılırdı. İkinci, hətta üçüncü dərəcəli sayılan ölkələrdən Avropaya axının səbəbləri sadalanarkən də bu amil xüsusilə qabardılırdı - Avropa rahatlığı. Bu “rahatlığın” əsas səbəblərindən biri terror təhdidinin olmaması və ya ən aşağı səviyyədə olması idi.

Günümüzün reallığında isə tamam fərqli faktlarla üzləşmək məcburiyyətində qalırdı. Artıq Qərb - Avropa v ABŞ heç də təhlükədən siğortalanan kimi görünmür. Çünki bu regionlarda növbəti adı sırayı insanların, hətta dövlət və hökumət rəhbərlərinin həyatı tez-tez təhlükəyə düşür.

Fitso, Kobaxidze, Tramp...

İllərlə təbliğ edilmiş “Qərb demokratiyası”nın bir çox hallarda yalnız sözdə mənə kəsb etməsi bu qitələrdə yaşayanlar tərəfindən açıq şəkildə bəyan edilir. Demokratiyanın beşiyi sayılan Avropada Fransanın təmsilində neokolonializm siyasəti artan xəttlə inkişaf etməkdədir. Aİ-nin ünvanına yüngül tənqid səsləndirən Slovakiyanın Slovakiyanın Baş naziri Robert Fitso gülləyə tuş gəlir. Gürcüstanın Baş naziri İrakli Kobaxidze isə ölümlə təhdid olunur. Və son olaraq... Respublikalarının ABŞ prezidentliyinə namizədi Donald Tramp kiçik məsafə ilə ona atılan mərmidən yayınır. Beləliklə bu misallar Qərbin xaosit siyasi səhnəsinin rəngini daha da tündləşdirir. Xüsusilə, son aylarda daha da “populyarlaşan” qanlı terror aktları nöqtəyi-nəzərdən məsələ daha kritikdir.

Bəzi Qərb siyasətçiləri bu amili - terrorun sürətlə Qərbə tərəf yön almasının səbəblərini bir çox məsələlərdə görür:

- Onların fikrincə, terrorizmə qarşı “mübarizə”də ön sıralarda yer aldığı təəssüf olunsun da, Qərbin bir sıra terror yuvalarının bu və ya digər formada “təşkil olunmasın-

da” iştirakı danılmazdır. Hətta loyallı münasibət və ya qurulmaya verilən “dəstək” belə terrorizmin şaxələnməsini imkanların yaradılmasından xəbər verir;

- Qərbdə son dövrlərdə artan sağ mərkəzi ideoloji baxış (qatı milliliyyətçilik) məsələlərə soyuqqanlı baxış sərgilənməsini əngəlləyir;

- Nəhayət, Qərb insanının yeni düşüncəsi fərqlidir - onlar artıq mələlərin müzakirə ilə deyil, daha fərqli və radikal üsullarla həllinə meyllənirlər ki, bu da olduqca təhlükəlidir.

Tətiyi çəkdirən nədir - sülh anonsumu, fərqli yanaşmamı?

Vurğuladığımız nüanslar, yenidən son aylarda baş verən hadisələrə müraciət etməyi zəruriləşdirir. Özünü bir çox təhdidlərdən “siğortaladığını” iddia edən Qərbin özü terroru və ya təhdidin əsas hədəfinə çevrilir. Trampa açılan güllə əslində Fitsoya atılan güllənin əks-sədasıdır. Və ya Trampa edilən sui-qəsd Kobaxidzeyə edilən xəbərdarlığın noticəleridir. Çünki terrorun vətəni, dini, irqi və ya xüsusi sosial statusu olmur - terror bütün dünya üçün qəbul edilməzdir. Bu vəziyyət isə gələcək üçün daha böyük təhlükələrin anonsumu əzində gizləyir.

Son aylarda, hətta illərdə Qərbdə, konkret olaraq ABŞ və Avropada silahlı hücumlar, basqınlar, qətl hadisələri, hətta məktəblilərin belə qətlə yetirilməsi faktları kifayət qədərdir. Bunun bir səbəbi də yuxarıda qeyd etdiyimiz nüansdan qaynaqlanır - nə qədər ki, Qərb terroru fərqli coğrafiyalarda axtaracaq, bu problemin sonlandırılması üçün real fəaliyyətə keçməyəcək, belə hallar və hadisələr yaşanacaq. Artıq vəziyyət belə bir mənzərə alıb - insanlar üçün terrora əl atmaq adiləşir. Bunun qarşısını almaq üçün isə sözün əsl mənasında hüququn aliliyi təmin edilməlidir - siyasi iradə ortaya qoyulmalıdır. Bunun üçün eyni məsələlərə münasibət də fərqli davranışdan əl çəkilməlidir. Bunun üçün humanizm və sülh təbliğ olunmalıdır. Əks halda...

Trampa atılan güllənin siyasi məqsəd daşdığı, bunun arxasında daha global niyyətlərin dayandığı istisna edilə bilməz. Bəlkə də onun “sülh anonsları”, bəlkə də “barışığa” yönəlik fikirləri bu güllənin təyiniyi çəkir. Amma hər bir halda Qərbdə açıq sözün, fikrin hədəfdə olması növbəti dəfə öz təsdiqini tapır. Fitsonun təmsilində, Kobaxidzenin təmsilində və nəhayət Trampin təmsilində...

P.İSMAYILOV

Neft dünya ölkələrinin və insanların istifadəsində yer tutan həyatı vacib təbii sərvətlərdən biridir. Keçdiyimiz ötən illərin tarixində bu resursla zəngin olan ölkələrin inkişafında neft amili müstəsna rol oynamışdır. Məhz buna görə də, nefti həm də “qara qızıl” adlandırmış, bəşəriyyət üçün əhəmiyyətinə xüsusi önəm vermişlər. Hələ neçə əsr əvvəl “qara qızıl”ın hasilatına başlayan Azərbaycan müstəqilliyin ilk illərində çətin və çıxılmaz vəziyyədə düşsə də, qara günlərdən xilasında və tarixi inkişafının yeni - qızıl dövrünə daxil olmasında

25 il əvvəl əsası qoyulmuş müqəddəs missiya

Neft Fondunun ilk gəlirləri məcburi köçkünlərə ayrıldı...

“İşğal olunmuş bütün rayonlar-

problemimizdir, ağır problemimizdir, ürək ağrımıdır. Ancaq biz bunlara dözüürük. Bir mütləq o torpaqları azad edəcək, ərazi bütövlüyü-

hər saatını, dəqiqəsini bu müqəddəs arzusunun gerçəkləşməsinə həsr etdi. Azərbaycanın maliyyə imkanları hər il artıqca məcburi köçkün-

qədr olan dövr ərzində Ağdam, Füzuli, Biləsuvar, Goranboy, Sabirabad, Ağcabədi, Beyləqan, Qəbələ, Şəmkir, Ağstafa, İsmayilli,

lır.

4 ilə yaxındır ki, bu strateji vəzifənin həyata keçirilməsində büdcədə əsaslı xərclərin əsas maliyyə mənbəyi kimi DNF-nin transfertləri mühüm yer tutur.

Hazırda dövlət büdcəsinin əsaslı xərclərinin həcmi 15,4 milyard manat təşkil edir ki, həmin vəsaitin əsas hissəsi məhz DNF-nin transfertləridir.

Həmin xərclərin 40 faizə yaxını Qarabağ və Şərqi-Zəngəzur iqtisadi rayonlarında aparılan yenidənqurma

“Sizin, Ermənistandan qaçqın düşmüş soydaşlarımızın məskunlaşması və bir də Biləsuvar da çox ağır vəziyyətdə olan, Füzuli, Cəbrayıl və bir neçə rayonlardan köçüb çadırlarda yaşayanların şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün Neft Fondundan 72 milyon dollar ayırdım”.

Ümummilli lider Heydər Əliyev

“Dövlət Neft Fondunun yaradılması tarixi hadisə idi. Çünki bu Fond vasitəsilə həm büdcəmizə dəstək göstərilir, həm sosial məsələlərin həlli təşkil edilir, ölkəmiz üçün strateji əhəmiyyətli layihələr icra edilir və ilk növbədə, məcburi köçkünlərin problemləri həll olunur”.

Prezident İlham Əliyev

neft sənayesinin düzgün idarə edilməsi həlledici rol oynamışdır.

1994-cü il sentyabrın 20-də dünyanın tanınmış neft şirkətləri ilə Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda “Azəri-Çıraq-Günəşli” yataqlarının birgə işlənməsi və neft hasilatının pay bölgüsü haqqında sazişin (“Əsrin müqaviləsi”) imzalanması ölkəmizin iqtisadi-siyasi, sosial həyatında tarixi mərhələnin başlanğıcı oldu.

İmzalanmış neft-qaz müqavilələrinin fasiləsiz icrası yanacaqın Qərbi ıxracının başlanması ilə ölkəmizə böyük həcmdə gəlirlərin daxil olmasını, həmçinin, dünya birliyində öz layiqli yerini tutmasını təmin etdi.

Neft gəlirlərinin daxil olmasından sonra növbəti addım ehtiyatların etibarlı və etimadlı bir ünvanda saxlanması ilə bağlı qərarın qəbul edilməsi idi. Həmin dövrdə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin (SOCAR) Birinci vitse-prezidenti vəzifəsində çalışan istedadlı cavan kadr - Cənab İlham Əliyevin xarici ölkələrin ən mütərəqqi suveren fondlarının təcrübəsinin əldə etdiyi gəlirləri ədalətli, şəffaf və səmərəli şəkildə istifadə etmək üçün dünyada mövcud olan ən qabaqcıl təcrübəyə əsaslanmaqla unikal bir yığım mənbəyi - Dövlət Neft Fondu yaradı.

Fondun vəsaitlərinin hansı sahələrə xərclənməsi də mürəkkəb sual yaratmışdı, çünki həmin illərdə ölkəmizin iqtisadi və sosial həyatının bütün sahələrində maliyyəyə kəskin ehtiyac var idi, ancaq Ulu Öndər Heydər Əliyev dövlətimizin və xalqımızın bir nömrəli qayğısı olan Qarabağdan köçkün düşmüş soydaşlarımızın ehtiyaclarını, mənzil şəraitini yaxşılaşdırmağı ön sırada görürdü.

dan didərgin düşmüş, indi qaçqın vəziyyətində, köçkün vəziyyətində yaşayan vətəndaşların problemləri bizim üçün və şəxsən mənəm üçün bir nömrəli problemdir” deyən Ulu Öndər 1998-ci ildə Biləsuvar rayonu ərazisindəki çadır düşərgələrinə səfər edərək insanların şəraiti ilə yerində tanış olduqdan sonra məcburi köçkünlərin sosial problemlərinin, onların həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması məqsədilə dövlətin maliyyə imkanlarını ilk növbədə bu sahəyə yönəltmək barədə qərarını qəbul etdi.

Heydər Əliyev Neft Fondunda toplanan ilk vəsaitləri doğma torpaqlarını tərk etmiş soydaşlarımız üçün ayrılmasına qərar verdi. 2002-ci il sentyabrın 13-də Goranboy rayonunda yeni salınmış Aşağı Ağcabədi qəsəbəsinin açılışında Ulu Öndər deyirdi ki, biz artıq neft gəlirləri hesabına öz inkişafımızı təmin etmək, problemlərimizi həll etmək gücündəyik. Həmin gəlirlər ilk növbədə, əsas problemlərimizin həllinə, o cümlədən öz evini-əşiyini, varını-dövlətini itirmiş soydaşlarımızın mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşmasına yönəldilir.

Onun bu müdrikliyi, insanpərvərliyi daha da geniş vüsət aldı, ölkəmizin maliyyə imkanları artıqca qaçqın və məcburi köçkünlərin sosial problemlərinin həllinə yönəldildi. Həmin gəlirlər hesabına 1993-2003-cü illər arasında 90 dəfə, yemək xərcləri üçün müavinət 60 dəfə, kommunal xidmət xərcləri 120 dəfə artırıldı.

Heydər Əliyev inanırdı ki, məcburi köçkünlər bir gün öz doğma ocaqlarına qayıdacaq və bina, ev tikintisi də onların öz ata-baba yurdlarında inşa ediləcək.

“Qarabağ məsələsi bizim əsas

müzi bərpə edəcəyik” deyə qəti inamla bu milli hədəflərə çatmaq üçün iqtisadiyyatımızı daha da inkişaf etdirməyi vacib sayırdı. O, tam arxayın idi ki, məcburi köçkünlər üçün salınan qəsəbə və evlər, binalar müvəqqəti xarakter daşıyır və

lərin mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması ilə paralel olaraq peşəkar və nümunəvi ordu quruculuğu ilk yerdə dayandı. 2003-2023-cü illər ərzində hərbi xərclər dayanmadan artırıldı. Əgər Azərbaycanın hərbi-müdafiə xərcləri 2003-cü ildə 150

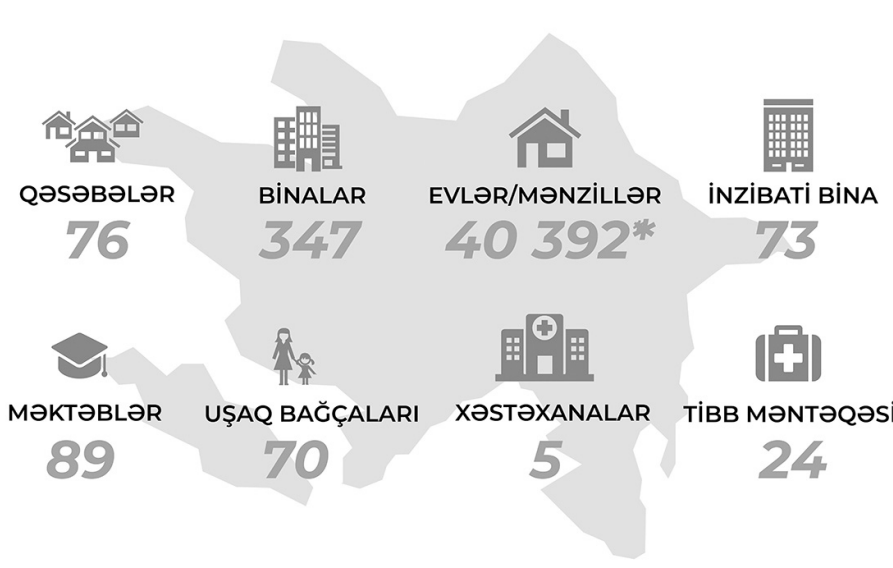
İmişli, Göygöl, Bərdə, Oğuz, Şəki, Gədəbəy, Saatlı, Hacıqabul, Balakən, Qazax, Zaqatala, Tərtər, Göyçay, Ucar, Kürdəmir və Samux rayonlarında, Naxçıvan Muxtar Respublikasında, Bakı, Gəncə, Mingəçevir, Sumqayıt, Yevlax, Şirvan şəhərlərində, Bakının Pirlahı, Sabuncu, Abşeron və Binəqədi rayonlarında habelə, Mehdiabad, Ramani, Müşviqabad, Masazır, Pirsəgi, Fatmayı, Kürdəxanı və Ümid qəsəbələri ərazisində hüdmərtəbəli binaların, fərdi yaşayış evlərinin, sosial-mədəni, infrastruktur və digər obyektlərin tikintisi həyata keçirilmişdir.

Fond bu məqsədlər üçün 20 il ərzində ümumilikdə 2,7 milyard manatdan çox vəsait ayırmışdır. Həmin maliyyə təminatı sayəsində 76 qəsəbə, 347 bina, 40 mindən artıq ev və mənzil, 73 inzibati bina, 89 məktəb, 70 uşaq bağçası, 5 xəstəxana, 24 tibb məntəqəsi inşa edilərək istifadəyə verilib.

Keçmiş məcburi köçkünlər üçün evlər indi öz doğma ocaqlarında inşa edilir

Beləliklə, Azərbaycanın neft gəlirləri 25 il ərzində qarşıya qoyulmuş bir nömrəli missiyanın uğurla yekunlaşmasında mühüm tarixi rol oynadı. Neft Fondunun vəsaitləri həm Qarabağdan qaçqın düşmüş insanların həyat və mənzil şəraitinin yaxşılaşmasında, həm də ordu quruculuğunun yekunu olaraq şəərəfli qələbə salnaməsinin yazılmasında həlledici əhəmiyyət daşıdı.

Bu gün neft gəlirlərinin fəlsəfi məzmunu qürurverici missiyaya yonəlib, indi ümummilli quruculuq Bakı və digər bölgələrdə deyil, keçmiş məcburi köçkünlərin öz atababa torpaqlarında, birbaşa öz doğma və isti ocaqlarında davam etdirir.

vaxt gələcək neft gəlirləri hesabına inşa edilən gözoşxayan, yaraşıqlı evlər Qarabağda ucalacaq.

Neft gəlirləri peşəkar Ordunun güclənməsində və tarixi Zəfərdə əsaslı rol oynadı

Ulu Öndərin bu müqəddəs arzusunun Onun siyasi varisi, Prezident İlham Əliyev gerçəkləşdirdi. O, məcburi köçkünlərin sosial-mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması, həm də doğma torpaqlarının düşməndən azad edilməsi kimi ağır bir yükü çiyinlərinə götürdü. 2003-cü il oktyabrın 15-də Prezident seçkilərində mütləq üstünlüklə qalib gələn İlham Əliyev oktyabrın 31-də keçirilən andıçmə mərasimində söylədiyi proqram xarakterli tarixi nitqində fəaliyyət manifestini elan edərkən ən ümdə vəzifə kimi torpaqlarımızın azad olunması üçün güclü iqtisadiyyat - güclü ordu vəhdətinin başlıca rol oynayacağını bəyan etdi.

O, ölkəyə rəhbərlik etdiyi ilk gündən bütün gücünü və gününü,

milyon manat idisə, hazırda 6 milyard manatdan çoxdur. Hərbi xərclər bu dövrdə 40 dəfə artırıldı. Müqayisə üçün qeyd edək ki, 2003-2023-cü illərdə ölkə üzrə Ümumi Daxili Məhsul (ÜDM) nominal ifadədə 14,8 dəfə artıb, dövlət büdcəsinin gəlirləri 30 dəfə, xərcləri 28 dəfə artırılıb. Yəni, hərbi xərclər ümumi büdcə xərclərini adekvat olaraq nominal faiz baxımından hər il üstələyib.

Beləliklə, Cənab İlham Əliyev ölkəmizin güclü iqtisadi potensialına söykənərək güclü və peşəkar ordu quruculuğu missiyanı uğurlu sonluqla bitirdi. Azərbaycan Ordusunun 44 günlük Vətən müharibəsində parlaq Zəfər qazanması ilə ərazi bütövlüyümüzü təmin etdi.

Yeri gəlmişkən, torpaqlarımızın azad olunmasına qədər olan dövrdə məcburi köçkünlər üçün yüzlərlə mənzil, ev inşa edildi. Bu quruculuqda əsas maliyyə donorluğunu öz çiyinlərinə götürmüş Dövlət Neft Fondu 2001-ci ildən tarixi Zəfərə

və bərpə işlərinə yönəldilir. Şuşada, Zəngilanda, Xankəndidə, Ağdamda, Füzulidə, Cəbrayıl da və digər ərazilərdə qəsəbə və kəndlərin inşası dayanmadan davam etdirilir. Bu, neft gəlirlərinin xərc fəlsəfəsinin yeno də bir nömrəli müəqddəs məqsədə - keçmiş məcburi köçkünlərin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılmasına xidmət edir.

Eyni zamanda, neft gəlirləri Milli Ordu quruculuğumuzun formalaşmasında və nümunəvi Ordunun yaradılmasında əhəmiyyətli maliyyə təminatı rolunu oynamaqdadır. 2024-cü ilin yenidən baxılma ilə təsdiq edilmiş dövlət büdcəsinin gəlirlərinin 48,9 faizi və ya 17 milyard 769 milyon manatı neft sektorunun payına düşür ki, həmin vəsaitin 12 milyard 781 milyon manatı Dövlət Neft Fondundan transfertlər təşkil edir. Həmin transfertlərin əhəmiyyətli hissəsi yeno də ordumuzun daha da qüdrətlənməsinə yönəldilir.

Yekun olaraq: Ulu Öndərin 25 il əvvəl əsasını qoyduğu missiya uğur hədəflərinə çatmağa yol açdı. Dövlət Neft Fondunun gəlirləri birinci mərhələdə məcburi köçkünlərin mənzil və həyata şəraitinin yaxşılaşdırılmasına və Milli Ordu quruculuğuna yönəldi, torpaqlarımızın azad olunmasında bilavasitə köməyə çatdı.

İkinci mərhələ isə daha qürurverici tarixi başlanğıc oldu, Heydər Əliyevin bünövrəsini qoyduğu və cənab İlham Əliyevin əsil milli xəzinəyə, təhlükəsizlik yastığına çevirdiyi Neft Fondu Qarabağda milli quruculuq salnaməsinin şəərəfli tarixini yazmaqda davam edir.

Yeganə BAYRAMOVA

Yazı ARDNF-in yaradılmasının 25-ci ildönümü münasibətilə “Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun makroiqtisadi səbəitliyin təminatında və ölkə iqtisadiyyatının inkişafında rolu” mövzusunda keçirdiyi müsabiqəyə təqdim olunur

Azərbaycan hökuməti Dünya Bankı (DB) ilə etibarlı və uzunmüddətli əməkdaşlıq strategiyası çərçivəsində qarşıdakı illərə dair yeni hədəfləri müəyyənləşdirib. DB ölkəmizin inkişaf prioritetlərinə uyğun olaraq 2025-2029-cu illəri əhatə edəcək yeni Ölkə Tərəfdaşlıq Çərçivəsi hazırlayacaq. Ötən gün Azərbaycanın Baş naziri Əli Əsədovla Dünya Bankının Cənubi Qafqaz üzrə regional direktoru, xanım Roland Prays ilə görüşündə bu məsələyə toxunulub və fikir mübadiləsi aparılıb.

Görüşdə Azərbaycan ilə Dünya Bankı arasında uzunmüddətli səmərəli tərəfdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilən və müxtəlif sahələri əhatə edən birgə layihələrin uğurlu nəticələri təqdir olunub və DB-nin ölkəmizlə COP29 çərçivəsində əməkdaşlıq perspektivlərinə də toxunulub.

Dünya Bankı ilə Ölkə Tərəfdaşlıq Çərçivə Sənədinin hazırlanması ilə bağlı müzakirələr Roland Praysın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov arasında keçirilən görüşdə də əsas diqqət mərkəzində olub. Bankın regional direktoru ölkəmizə göstərdiyi texniki yardım və maliyyə dəstəyi layihələrini davam etdirəcəyini, yeni gündəlikdə yer alan bərpəolunan enerji və “yaşıl iqtisadiyyat”a keçid prosesində öz maliyyə donorluğunu göstərəcəyini diqqətə çatdırıb.

Azərbaycanın yeni inkişaf prioritetləri və çağırışlarını əks etdirən

Dünya Bankı Azərbaycanla Tərəfdaşlıq Çərçivəsi hazırlayır

Ölkə Tərəfdaşlıq Çərçivəsi Dünya Bankı ilə ölkəmizin əməkdaşlığının müasir Yol Xəritəsidir və uzunmüddətli strateji prioritetlərinə və regional və global sınaqların fonunda qısa, orta və uzunmüddətli ehtiyaclarla əsaslanır. Sənədin fundamental istiqamətləri neft və qaz gəlirlərindən asılılığın azaldılması və qeyri-neft mənbələrinin sütunları üzərində dayanıqlı iqtisadi artımların təmin edilməsi, şaxələndirilmiş gəlirlərin insan kapitalına yönəldilməsi və sosial rifahın yaxşılaşdırılması, fiziki infrastruktur və daha güclü institutlara investisiya yatırımlarının artımı yolu ilə ölkənin xarici şoklara dayanıqlığının gücləndirilməsindən ibarətdir. Ümumilikdə, ÖTC-nin əsas məqsədi və qayəsi idarəçilik, insan kapitalı və kommunikasiya bağlantılarının əlaqələndirilməsi və insanların ortaq rifahının təşviqindən ibarətdir.

Dünya Bankı (DB) yeni islahatların Azərbaycanın uzunmüddətli inkişafında, xüsusilə də qeyri-neft iqtisadiyyatının dayanıqlı inkişafda

təhfəverici rol oynayacağını da proqnozlaşdırır. Bankın bir müddət əvvəl “Qlobal İqtisadi Perspektivlər” adlı hesabatında Azərbaycanla bağlı proqnozları yeniləyib. Sənəd-

də qeyd edilir ki, 2024-2026-cı illərdə Azərbaycan iqtisadiyyatı ilə bağlı ümidverici proqnozlar qorunub saxlanılacaq, ümumi daxili məhsul (ÜDM) istehsalı cari ildə 2,3 faiz, 2025-ci və 2026-cı illərdə isə iqtisadi artımın 2,4 faiz artacağı

proqnozlaşdırılır.

DB ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın gündəliyində iqlim dəyişikliklərinə qarşı mübarizə,

sahəsinin inkişafı məqsədi ilə dənizdə külək enerjisi resursundan istifadə üzrə əməkdaşlığa dair anlaşma memorandumu bu sahədə ilkin sərmayə proqramı hesab edilə bilər.

Bank “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər”in 5-ci istiqaməti olan “təmiz ətraf mühit və yaşıllıq artırımı” hədəfinin reallaşmasını təhfə verəcəyini bəyan edib. Ölkəmizdə səfərdə olan Dünya Bankının nümayəndə heyəti ilə bir müddət əvvəl keçirilən görüşdə COP29 və iqlim maliyyələşdirməsinə dair tərəfdaşlıq imkanları barədə də müzakirə aparılıb. Bankın Avropa və Mərkəzi Asiya regionu üzrə vitse-prezidenti Antonella Bassani qeyd edib ki, ölkəmizdə enerji keçidinin bərpə olunan enerji və enerji səmərəliliyi komponentlərinə Dünya Bankının dəstəyinin artırılması, COP29 tədbiri ilində Azərbaycanın yaşıllıq sektorlarına sərmayə qoyuluşları nəzərdən keçiriləcək və bankın donorluğu təmin olunacaq.

DB Azərbaycanda 760 MvT gücündə Banko və Biləsuvar güənəş enerjisi layihələrinin enerji sistemində qoşulması, günəş panelləri infrastrukturunun genişləndirilməsi, “yaşıl hidrogen” istehsalı və digər bərpə olunan sahələrə investisiyaların qoyuluşunda açıq olduğunu bəyan edib. Ümumilikdə, Dünya Bankı 2027-ci ilədək ölkəmizdə 8 külək və Günəş elektrik stansiyalarının qurulması və enerji sistemində inteqrasiyası məqsədilə maliyyə dəstəyini göstərəcək. Həmçinin, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə bərpə olunan enerji mənbələrinə sərmayələrini yönəldilməsi, “ağıllı şəhər və ağıllı kənd” konsepsiyalarının tətbiqində “yaşıl texnologiyalar”ın və “yaşıl enerji zonası” layihələrinin icrasında da yaxından iştirakını etmək marağını ifadə edib.

DB, həmçinin, bərpə olunan enerjinin ıxracında və regional “yaşıl enerji” dəhlizinin yaradılmasında da maliyyə təminatçısı olmaq niyyətini bəyan edib. “Xəzər-Qara dəniz-Avropa” yaşıllıq enerji dəhlizinin, növbəti illərdə dənizdə külək enerjisi potensialının artırılması üzrə əməkdaşlığın isə Azərbaycanın “yaşıl enerji”nin təchizatçısı olmaq niyyətini bəyan edib. Bankın TransXəzər “yaşıl enerji” dəhlizinin maliyyə təchizatçısı kimi donorluq imkanları da istisna deyil.

E.CƏFƏRLİ

Donald Trampa qarşı sui-qəsd... ABŞ-da prezident seçkiləri kampaniyasına necə təsir edəcək?

ABŞ-da bu ilin noyabrında keçiriləcək prezident seçkiləri ilə əlaqədar siyasi mübarizə daha da güclənəkdədir. Mübarizə indiki prezident, demokratların namizədi Cəzef Bayden və keçmiş prezident, respublikaçıların namizədi olan Donald Tramp arasında gedir. Bu yaxınlarda hər iki namizəd debatda bə cıxdılar. ABŞ Prezidenti 81 yaşlı Co Baydenlə 78 yaşlı Donald Tramp arasındakı debat dünya ölkələrində maraqla izləndi. Onlar CNN-in Atlantadakı baş qərargahında üz-üzə gəldilər. 90 dəqiqə davam edən, Co Baydenin çıxışı ilə başlayan debat Donald Trampın son sözü ilə yekunlaşıb. CNN-in apardığı auditoriya sorğusuna əsasən, debatın qalibi 67 faiz səsle Tramp olub. Qərb ölkələri isə ABŞ Prezidenti Co Baydenin keçmiş dövlət başçısı, prezidentliyə namizəd Donald Trampın debatdakı zəifliyindən təşvişə düşüb. Bu barədə “Politico” öz mənbələrinə istinadən məlumat yayıb. Xarici diplomatlar və rəsmilər xüsusilə Co Baydenin hərəkətlərindən məyus olduqlarını və həttə narahat olduqlarını ifadə ediblər. “Trump özünün tipik qərübə açıqla-

malarını versə də, Baydenin qəbul edilən zəifliyi daha çox göz qabağındadır. Xarici siyasət müzakirələri səthi xarakter daşıyır. Bayden öz fikrini söyləyə bilmir, - deyər avropalı diplomatlar nəşrə bildiriblər. Vitse-prezident Kamala Harris isə debatdan sonra deyib ki, amerikalılar onun debat çıxışlarına deyil, ölkə üçün gördüyü bütün işlərə diqqət yetirməlidirlər. Bütün bunların fonunda ABŞ-in Pensilvaniya ştatında keçmiş prezident, Respublikaçılar Partiyasının prezident seçkilərində real namizədi Donald Trampa qarşı sui-qəsd təşkil olundu. Hadisə Batlar şəhərində seçicilərlə görüş zamanı baş verib. Çıxış başlayan bir neçə dəqiqə sonra Donald Trampa atəş açılıb. Tramp qulağını tutaraq səhnədə aşağı çöküb. Daha sonra cəngüdənlərin müşayiətilə səhnəni tərk edib. Tribunalan düşərək onun qulağının qan olduğu aydın görünüb. Hadisə yerli kanallar vasitəsilə canlı yayımlanıb. Sui-qəsd zamanı bir nəfər ölüb, bir neçə nəfər isə yaralanıb. Sui-qəsd təşkil edən şəxs də hadisə zamanı zərərsizləşdirilib.

Donald Trampın seçki kampaniyasının mətbuat xidməti keçmiş prezidentin vəziyyətinin yaxşı olduğunu və tibb müəssisəsində müayinədən keçdiyini bildirib. Məxfi Xidmət də keçmiş prezidentin təhlükəsiz şərait-

keçdi”. O, sui-qəsd zamanı həyatını itirən şəxsin ailəsinə başsağlığı verib, xəsarət alanlara şəfa diləyib, Məxfi Xidmətə və hüquq-mühafizə orqanlarına əməkdaşlarına həyatlarını riskə atdıqlarına görə təşəkkür edib. “Ötən

də olduğuna dair məlumat yayıb. Ağ Evin rəhbəri Bayden də hadisədən sonra Trampın telefonla danışaraq: “Mən Donald Trampa danışdım. Sevinirəm ki, o, yaxşıdır və sağdır. Aramızda qısa, amma yaxşı danışmaq

gün də dediyim kimi ABŞ-da bu cür zorakılıq aktları üçün yer yoxdur. Sui-qəsd cəhdi müdafiə etdiyimiz dəyərlərə ziddir. Amerika bu deyil. Bunun baş verməsinə imkan verməməliyik. İndiki halda birlik hər şeydən daha

vacibdir”, - deyər ABŞ Prezidenti qeyd edib.

Bos D.Trampa qarşı sui-qəsd prezident seçkiləri kampaniyasına necə təsir edəcək? Bir çox ekspertlərin qeyd etdiyi kimi, Trampın seçki kampaniyası üçün bu hadisədən böyük, güclü və təsirli reklam ola bilməz. Belə bir fəvqəladə situasiyada öz yaşı üçün cəld reaksiyası və bundan dərhal sonra nümayiş etdirdiyi qətiyyəti Trampın Bayden arasındakı mövcud fərqi açıq şəkildə ortaya qoydu. Bu, son ana qədər seçimini etməyən amerikalıların, hətta Baydenə üstünlük

görə, hadisə ilə əlaqədar müxtəlif versiyalar olsa da, fakt-faktlığında qalır ki, sui-qəsd cəhdi seçki öncəsi Trampın reytinginə müsbət təsir göstərər: “Müxtəlif beynin mərkəzlərinin, sosioloji tədqiqatlar mərkəzinin araşdırmalarının nəticəsi olaraq görürük ki, proseslər Trampın xeyrinə cərəyan edir. Yəni, o, bu hadisə fonunda əlavə sosial baza qazanmış oldu. Bu, əlbəttə ki, onun üçün böyük şansdır və seçki kampaniyasında Respublikaçıların mövqeyini bir qədər də gücləndirmiş oldu. Bilirsiniz ki, keçirilən debatda Tramp Baydenə üstün gəlmişdi, sui-qəsdən sonra o, əlavə siyasi xal qazandı”.

Bununla belə politoloq hesab edir ki, baş vermiş hadisə ciddi araşdırılmalıdır. Eyni zamanda, prezidentliyə namizədlərin təhlükəsizliyinin daha da gücləndirilməsi Konqresdə müzakirə mövzusunə çevrilib. “Bütövlükdə hadisələr payızda ABŞ-da prezident seçkilərinin nə dərcədə gərgin və qızgın mübarizə şəraitində keçəcəyini göstərir. Eyni zamanda, Trampın dəstəkləməyən qüvvələrin də hərəkətə keçməsi gözlənilir”, deyər İ.Hüseynov vurğulayır.

N.BAYRAMLI

Sülh prosesinə növbəti zərbə ABŞ ilə birlikdə “Eagle Partner 2024” adlı hərbi təlimlərə başlayan Ermənistan plasdarma çevrilir

Ermənistanda “Eagle Partner 2024” adlı Ermənistan-ABŞ birgə təlimləri başlayıb. Ermənistanın Müdafiə Nazirliyinin yaydığı məlumatda bildirilir ki, təlimin açılış mərasimində Ermənistanın müdafiə naziri Suren Papiqyan və ABŞ səfiri Kristina Kuin və başqaları iştirak ediblər. Təlimlərdə Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin sülhməramlı briqadasının, ABŞ-in Avropa və Afrikadakı ordusunun və Kanzas Milli Qvardiyasının hərbiçiləri iştirak edirlər.

Təlimlərin gerçək məqsədi nədir?

Xatırladaq ki, ötən ilin sentyabrında “Eagle Partner” təlimlərinin

birincisi keçirilmişdi. Doqquz gün davam edən həmin təlimlərə 85 ABŞ, 175 Ermənistan hərbiçisi qatılmışdı. Startı verilən budəfəki təlimlər sayca ikincidir. Təlimlərin məqsədləri barədə danışan S.Papiqyan bildirib: “Sülhməramlı əməliyyatlar çərçivəsində beynəlxalq sülhməramlı missiyalarda iştirak edən bölmələr arasında qarşılıqlı fəaliyyət səviyyəsinin artırılmasına yönəlmiş bu əməkdaşlıq yüksək qiymətləndirirəm”.

Ancaq S.Papiqyanın söylədiklərini heç bir halda artıq ikinci dəfədir ki, keçirilən ABŞ-Ermənistan hərbi təlimlərinin gerçək məqsədi kimi qəbul etmək mümkün deyil. Verilən rəsmi məlumat iz azzırmaqdan, diqqəti “Eagle Partner 2024”-ün əsl məhiyyəindən yayındırmaq cəhdindən başqa bir şey deyil. Burada niyyətin yaldızlı Ermənistan hərbiçilərinə yeni vərdişlər aşılanmasından, sülhməramlılara konkret situasiyalarda hansısa davranış qaydalarının öyrədilməsindən ibarət olduğunu, ümumiyyətlə təlimlərin yalnız hərbi məqsədlərə hədəfləndiyini düşüncəyə sadələşdirmək olardı. Amerika Birləşmiş Ştatlara Ermənistanın müqayisəsini aparaq. Onlardan birincisi dünyanı superqüvvə dövləti, ikincisi isə fərarı ordusu ilə kapitulyasiyaya məruz qalmış ölkədir. Belə bir ölkə ilə hərbi əməkdaşlığın ABŞ-a hansısa dividendlər gətirəcəyini təsvir etmək belə mümkün deyil. Elə Ermənistan hərbiçilərinin ABŞ hərbiçiləri ilə ayaqdaşla biləcəyi ehtimalı da çox aşağıdır. Ümumiyyətlə, bütün parametrlər baxımından ABŞ-Ermənistan hərbi əməkdaşlığı absurd görünür və heç bir perspektivə yoxdur.

Bos onda ABŞ-nin okeanın o tayından gəlir Ermənistanda hərbi təlimlər keçirməsini şərhləndirən amillər hansılardır? Burada təlimlərin

hərbi əhəmiyyətindən yox, ancaq siyasi çəhərlərindən söhbət açə bilər. Görünən dağə bələdçi lazım deyil. İkinci dəfə startı verilən hərbi təlimlər Ermənistanın indiki hakimiyyətinin ölkənin siyasi oriyentasiyasını dəyişmək, Şimal qonşumuzdan qopub Qərbə istiqamətlənmək və ABŞ-in regionda mövcudluğunu təmin etmək planlarının tərkib hissəsidir. Son vaxtlarda Nikol Paşinyan öz hakimiyyətini qorumaq naminə Ermənistanın bir sıra parametrlər üzrə bilavasitə asılı olduğu Rusiya ilə körpüləri yandırmaq istiqamətində addımlar atır. Artıq bu ölkə Rusiyanın drayver funksiyasını yerinə yetir-

əldə olunan razılaşmaya əsasən Fransa yaxın zamanlarda Ermənistan hücum silahlarının tədarükünə başlamağı planlaşdırır.

Bu bədnam xorda həmçinin ABŞ da yer alır. Elə birgə hərbi təlimlərin keçirilməsinin əsas məqsədlərindən biri də Ermənistanı militarizasiya, yeni hərbi kampaniyaya həvəsləndirməkdən, bu ölkədə revanşist meyilləri gücləndirməkdən ibarətdir. “Eagle Partner 2024” hərbi təlimlərinin başlanmasi ABŞ-in sülhyaratma prosesində iştirak etmək istəyinə kölgə salır. Vaşinqtondan sülhə dair gələn mesajlarla bu ölkənin praktiki müstəvidə davranışları ziddiyyət təşkil edir. “ABŞ Azərbaycan və Ermonistanın sülh sazişy məsələsindəki nailiyyətlərini davam etdirməsi üçün əlindən gələni əsirgəməyəcək”. Bunu ABŞ Dövlət Departamentinin rəsmi nümayəndəsi Metyu Miller ənənəvi briinqdə deyib. Fikirilərinə davam edən M.Miller vurğulayır: “Onu deyə bilərəm ki, tərəflər sülh sazişyinin əldə olunması istiqamətində uzun yol qət ediblər. Biz isə bundan sonra da bu müzakirələrin davamını təşviq edəcəyik. Hər iki dövlətin imzalayacağı sülh müqaviləsi həm onların özünə, həm də regionda təhlükəsizliyə fayda verə bilər. Biz hesab edirik ki, sülh razılaşmasının imzalanması üçün tərəflər çətin seçim etməli, əsaslı kompromislərə gedilməlidir. Buna görə də biz onlar arasındakı fikir ayrılıqlarının aradan qaldırılması və sülh razılaşmasının əldə olunması

ramdan uzaq olduğunu əyani şəkildə göstərdi. “Eagle Partner 2024” hərbi təlimləri 5 aprel ABŞ-Aİ-Ermənistan təmasasının davamıdır.

Başqa bir məsələni də xatırlatmaq yerinə düşər. Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul etmək istəməyən ermənilər Qarabağı könüllü şəkildə tərk ediblər. Ancaq ABŞ və Fransa bu məsələ ətrafında siyasi şou düzəltməkdə davam edirlər. Belə ki, Ermonistanın özü susduğu və Qarabağı Azərbaycanın tərkib hissəsi kimi tanıdığı halda, ABŞ və Fransa ermənilərin Qarabağa qayıtması məsələsinə davamlı olaraq gündəmə gətirməyə çalışırlar. Necə dəyərlər, onlar qaşınmayan yerdən qan çıxarmaq istəyirlər. Sülhyaratma prosesində ardıcıl və qətiyyətli mövqedən çıxış edən Azərbaycan Fransasının və ABŞ-in belə ikibəşli davranışlarını nəzərə almaya bilməz.

ABŞ-in regionda daha bir təhlükəli oyunu

ABŞ-in Ermənistanda bütün region dövlətləri üçün təhdidlər yaradan təhlükəli oyunları yalnız birgə hərbi təlimlərin keçirilməsi ilə yekunlaşmır. Bu ölkənin regionda daha bir təhlükəli oyunu nüvə proqramı ilə bağlıdır. Vaşinqton Ermonistanda yeni nüvə reaktoru yaradır və onuz da bütün region üçün böyük təhlükə kəşb edən Metsamoru daha da gücləndirir. Xatırladaq ki, 1976-cı ildə istismara verilən bu stansiyanın istismar müddəti 30 il nəzərdə tutulmuş

istiqamətində çalışacağı. Vaşinqton görüşündə biz irəliləyiş əldə etsək də, mən tərəffürləri açıqlamaq istəmirəm. Lakin hələlik sülh müqaviləsi imzalanmayıb və biz buna nail olanadək həmin istiqamətdə çalışmağa davam edəcəyik”.

İndiki həssas dövəmdə ABŞ-in tərəflərdən biri ilə hərbi təlimlərə başlaması M.Millerin və Ağ Evin digər rəsmilərinin sülh prosesi ilə bağlı açıqlamalarında səmimi olmadıqlarını bir daha təsdiqləyir. Bir tərəfdən sülh çağırışı edən Amerika o biri tərəfdən belə addımlar atmaqla nə demək istəyir? Belə ziddiyyətli davranışların hansısa bir sağlamlıq məntiqi əsası varmı? Burada cari il aprelin bəşində baş tutan ABŞ-Aİ-Ermənistan görüşünü xatırlamamaq mümkün deyil. Həmin görüşdə Azərbaycanın iştirak etməsi Qərbin sülh prosesinə qoşulmaq niyyətinin xoş mə-

du. Aradan 47 il ötür. AES-in 2016-cı ildə işləyəcəyi nəzərdə tutulsa da, sonradan obyektin istismar müddətinin daha 10 il - 2026-cı ildə artırılması qərarə alınıb. Artırılmış müddətin sonu yaxınlaşdıqca, AES-nin gələcək taleyi ilə bağlı müzakirələr də intensivləşir. Ermonistanın özündə də qəbul olunur ki, Metsamor artıq ömrünü başa vurub və köhnə texnologiyalar əsasında qurulan bu stansiyanın istismarı çox təhlükəlidir. Bundan əvvəl Ermonistanda Metsamorun əvəzinə, yeni AES-in inşası barədə danışılırdı. Ancaq buna lazım olan vəsait Ermonistanda yoxdur. Yeni AES-in tikintisinə investitorlar tapmaq da müşkülə çevrilib. Bu kimi amillər nəzərə alan Ermonistan rəhbərliyi çıxış yolunu Metsamorun istismar müddətinə yenidən uzatmaqda görür. Qeyd edək ki, bu

AXCP-nin özünü-təcrid yolu...

Azərbaycandakı redikül müxəlifət düşərgəsi özünü ölkədə gedən bütün siyasi proseslərdən, o cümlədən də seçkilərdən kənarda saxlamaqla təcrid vəziyyəte düşüb. Hazırda bu düşərgənin “fəaliyyəti” ölkə gündəminin müxtəlif məsələləri ilə bağlı absurd səslənmələr etməkdən uzağa getmir. Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının (AXCP) sədri Əli Kərimlinin sosial şəbəkə hesabında verdiyi məlumata əsasən, onun rəhbərlik etdiyi partiyanın ali məclisində ölkəmizdə sentyabrda keçiriləcək seçkilərdə iştirak etməmək barədə qərar qəbul edilib.

Seçkilər hər hansı bir ölkədə siyasi mühitin bir barometri kimi dəyərləndirilir. Yeni məh seçki prosesində ayrı-ayrı partiyalar rəqabətə girir və özlərini təsdiqləyirlər. Bütün ölkələrdə sivil müxəlifət məh seçkilər yolu ilə hakimiyyətə gəlməyə çalışır. Əslində, müasir dünyada müxəlifət hakimiyyətə olmpinə yüksəlməsinin başqa yolu da yoxdur.

Ancaq belə görünür ki, respublikamızdakı redikül düşərgə üçün sivil siyasi mübarizə metodları keçərlə deyil ki, bunun da səbəbləri var. Rediküllərin, indiki halda AXCP-nin özünü-təcrid xətti tutmasının əsas səbəbi sosial baza qıtlığı ilə bağlıdır. Əli Kərimli onilliklər ərzində partiya liderinə xas olmayan çirkin əməlləri ilə, xüsusilə də Azərbaycanafob dairələrin məkrli si-farişlərini yerinə yetirməsi, davamlı olaraq maliyyə maxinası-yalarına yol verməsi, hətta zama-

nında onun əlindən tutub böyük siyasətə gətirən Elçibəyə xəyanət etməsinin nəticəsində Azərbaycan cəmiyyətində nüfuzunu tamam itirir.

Bu gün AXCP sosial baza qıtlığından bərk əziyyət çəkir və bütün seçkilərdən kənarda qalıbsa, bunun əsas bəskarı Əli Kərimlidir. İnsanların ona olan antiimpatiyanı sonda AXCP-yə və partiyanın digər üzvlərinə qarşı yönəlib. Bu məqamda qeyd edək ki, zaman-zaman AXCP-də yarpaq tökümlərinə şahidlik edirik. Hətta ən yaxın çiindəşları belə Əli Kərimli ilə yollarını ayırmağı üstün tuturlar.

Bu gün AXCP-də, necə dəyərlər, Əli Kərimlinin təkhakimiyyətçiliyi hökm sürür. Elə partiyanın ali məclisində sentyabrda keçiriləcək seçkilərə qatılmamaq qərarı da məhə onun təkidli israrlarından sonra verilib. Bundan əvvəl yayılan məlumatlarda AXCP-nin bir çox üzvünün seçkilərə qatılmaq istədikləri bildirildi. Ancaq belə görünür ki, Əli Kərimli belələrinin qarşısına kö-tük itələyib və ali məclisdə istədiyi qərarın qəbul edilməsinə nail olub.

Əlbəttə, AXCP-nin özünü seçkilərdən kənarda saxlaması məhiyyət etibarı ilə heç nəyi dəyişmir. Ölkəmizdə həmişə olduğu kimi, növbədən kənər parlament seçkilərinin də uğurla baş tutacağına heç bir şübhə oxdur. Sual isə başqadır: Seçkilərə qatılmayan kəsimin özünü partiya adlandırması hansı məntiqə sığır?

MÜBARİZ

ölkədə istehsal olunan elektrik enerjisinin 1/3 hissəsi Metsamor AES-in payına düşür. Ermonistan hökumətinin Metsamorun istismar müddətinə daha 10 il uzatmaqla bağlı qərar verməsi o anlama gəlir ki, bu ölkə regionun təhlükəsizliyini özünün iqtisadi maraqlarına qurban verir. Çünki bir sıra fundamental amillərə görə, o cümlədən də təhlükəsizlik nöqteyindən Metsamorun fəaliyyətinin davam etdirilməsi mümkünsüzdür.

O qənaətə hasil olur ki, regionun təhlükəsizliyi ABŞ üçün də heç bir önəm daşmır. Çünki Vaşinqtonun planlarında nə Ermənistanın seysmik zonada yerləşməsi, nə nüvə qaçaqmalçılığı kimi problemlər nəzərə alınmır. Halbuki bütün bu kimi ciddi məsələləri diqqət mərkəzində saxlamaq lazımdır.

Bos İran, Rusiya təlimlərinin keçirilməsinə necə baxırlar?

Ermənistanda ABŞ hərbiçilərinin iştirakı ilə hərbi təlimlərin keçirilməsi o anlama gəlir ki, artıq NATO qüvvələri Rusiya və İran sərhədlərinin lap yaxınlığındadırlar. Bos qonşu dövlətlər buna necə baxırlar? Sualın cavabı olaraq bildirək ki, hələlik

Tehran susur və təlimlərə bağlı hər hansı bir açıqlama vermir.

Rusiya gəldikdə isə, Kreml NATO əsgərlərinin onun cənub sərhədlərinə yaxınlaşmasına soyuqcanlı yanaşmayıb. “Amerikalıların Cənubi Qafqazda peyda olması regionda qalan münəfiş potensialı gücləndirəcək və yeni ayrıcı xətlər yarada-caq”. Bunu Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova Ermənistan-ABŞ birgə hərbi təlimlərinə münasibət bildirər-kən deyib. “Bu təlimlər təəssüfədən başqa heç nəyə səbəb olmur. Bu təlimlər İrəvanın KTMT-də iştirakını döndürməsi və təşkilatə qarşı açıq şəkildə mənfə bəyanatları fonunda keçiriləcək. Qərb ölkələri sülhlə bağlı hədəflərini olduğunu bəyan etsə də, onlar üçün əsas məsələ geosiyasi layihələr üçün platsdarm yaratmaqdır”, - deyər M.Zaxarova vurğulayır. Onun sözlərinə görə, Qərb bütün gücü ilə İrəvan regionda və onun ətrafında müxtəlif qarşılıqlı fəaliyyət formatlarına cəlb edir. M.Zaxarova fikirlərinin davamı olaraq deyir: “Bunlar ilk növbədə Rusiya və İrana qarşı yönəlib”.

Mübariz ABDULLAYEV

Silah versə də... NATO tərəf olmaqdan yayınır

İki ildən artıqdır ki, davam edən Rusiya-Ukrayna müharibəsi region ölkələri üçün də ağır nəticələr verməkdədir. Son zamanlar isə döyüşlərdə Rusiya ordusunun üstünlüyünün artması ABŞ və Avropa İttifaqı, eləcə də NATO-nun Ukraynaya hərbi yardımlarının da çoxalması ilə bağlı yeni təşəbbüsləri meydana çıxarmaqdadır. Müharibə başlayandan rəsmi Kiyevə milyardlarla dollar hərbi yardım edilsə də, ötən ilin sonlarından hərbi yardımın azalması Ukrayna ordusunun cəbhədə uğursuzluğuna səbəb olub. Ona görə də mövcud şəraitdə NATO Kiyevə əlavə yardımlar üçün yeni variantlar axtarır.

ABŞ Konqresində fikir ayrılığına son qoyulması, Kiyevə silah yardımı ilə bağlı problemin aradan qalxması silah tədarükünün artmasına səbəb olub. Amma bu, hələ də Rusiya-Ukrayna cəbhəsində Kiyevin xeyrinə dəyişikliyə gətirib çıxarmayıb. Bugünlərdə NATO-nun ABŞ-da keçirilən yubiley sammitində də Ukraynaya hərbi dəstəyin gücləndirilməsi diqqət mərkəzində olub. Sammitdə NATO müttəfiqlərinin Ukraynaya görünməmiş dəstək verdiyini bildirən ABŞ katibi Yens Stoltenberq dəstəyin bəzi riskləri və xərcləri olduğunu da diqqətə çatdırıb. O, “Ancaq ən böyük risk Rusiyanın Ukraynada qalib gəlməsi olacaq. Biz buna icazə verə bilmərik. Bu müharibənin nəticəsi onilliklər ərzində global təhlükəsizliyi formalaşdıracaq. İndi demokratiyanı qorumaq vaxtıdır və bunu Ukraynada etməliyik”-deyə vurğulayıb.

ABŞ Prezidenti Co Bayden isə deyib ki, Qərb yaxın aylarda Ukraynaya daha geniş strateji hava hücumundan müdafiə sistemi göndərəcək. Belə ki, bununla bağlı ABŞ və müttəfiqləri razılığa gəlib. Məsələ ilə əlaqədar NATO sammiti zamanı ABŞ, Almaniya, İtaliya, Niderland, Rumıniya və Ukrayna liderləri birgə bəyanat imzalayıb-

lar. Bəyanatda deyilir ki, ABŞ və müttəfiqləri Ukraynaya 5 əlavə hava hücumundan müdafiə sistemləri dəsti tədarük edəcək. Yardım paketinə “Patriot” batareyaları, onları işə salmaq üçün komponentlər və SAMP-T sistemləri daxildir. Bəyanata əsasən, sözügedən hava hücumundan müdafiə sistemləri Ukraynaya şəhərlərini, sakinləri və hərbiçiləri hava hücumundan qorumağa imkan verəcək. Həmçinin tərəflər yaxın aylarda Ukraynaya NASAMS, HAWK, IRIS T-SLM, IRIS T-SLS və “Gepard” sistemləri də daxil olmaqla, onlarla taktiki hava hücumundan müdafiə sistemi vermək niyyətindədirlər. “Biz, həmçinin NATO-nun Ukraynanın NATO-ya inteqrasiya olunmuş hava və raketdən müdafiə sistemini inkişaf etdirmək işinə dəstəyini alqışlayırıq. Bizim dünyaya mesajımız aydındır: Ukraynaya dəstəyimiz güclü və sarsılmazdır”, - deyir bəyanatda qeyd olunur. NATO-nun Vaşinqton sammitində 2025-ci il üçün Ukraynaya 40 milyard dollar həcmində hərbi yardım göstərilməsi qərarı alınıb.

Bundan əlavə, NATO Ukraynaya əlavə vacib yardım paketini təsdiqləməyi hazırlaşır. Bu paketə həm də Ukraynaya təlim və təhlükəsizlik yardımının çatdırılmasının asanlaşdırılması üçün Almaniyanın Visbaden şəhərində NATO komandanlığının yaradılması da daxildir. Yeni yaradılacaq NATO komandanlığı ABŞ-ın indiyə kimi həyata keçirdiyi təhlükəsizlik yardımı və təlimlərin koordinasiyası ilə bağlı rəhbərlik missiyasını öz üzərinə götürəcək. Komandanlıqla yanaşı, NATO-nun şərq bölgələrində logistika qovşaqları olacaq.

Rəsmi Kiyevin NATO tərəfdaşlarından əsas istəklərindən biri onların verdiyi silahlarla Rusiya ərazisinin vurulmasına icazə verilməsidir, həm də Ukrayna səmasının bağlanmasıdır. Hava məkanın bağlanması, Ukrayna üzərində

Rusiyaya məxsus raketlərin, hərbi təyyarələrin vurulmasına NATO razılıq vermir. Belə ki, NATO-nun Baş katibi Yens Stoltenberq “Birgə xəbərlər” telemarafonuna müsahibəsində deyib ki, Polşa da Alyansın üzvü kimi Ukrayna səmasında Rusiya ordusunun raket və təyyarələrini vurmağa icazə verilməyəcək. “Biz Ukraynanı dəstəkləyəcəyik, lakin NATO hadisələrdə birbaşa iştirak etməyəcək”. Bu, o deməkdir ki, NATO Rusiya ilə açıq hərbi qarşıdurmaya getmək istəmir.

Bununla belə, bəzi ölkələr Ukraynaya göndərdikləri silahlarla Rusiya ərazisini vurmağa icazə veriblər. Əgər bir müddət öncəyə qədər Qərbin aparıcı dövlətləri, eyni zamanda, NATO üzvü olan mərkəzi Avropa ölkələri onların silahları ilə Rusiyaya qarşı zərbələr endirməyə icazə vermirdilərsə, bu qadağa aradan qaldırılıb. Xatırladaq ki, hələ bir müddət öncə bir sıra ölkələr bunu NATO-Rusiya qarşıdurmasının məşqi olacağını söyləyirdilər. Bildirilirdi ki, hazırkı məqamda NATO-nun Rusiyaya qarşı hərbi əməliyyatlarına başlaması real deyil. Amma verilən son qərar bunun əksini göstərir. Məlumdur ki, Böyük Britaniya, Latviya, Litva, Niderland, Polşa, Finlandiya, Fransa, Çexiya, İsveç və Estoniya Ukraynaya öz silahları ilə Rusiya ərazisinə zərbələr endirməyə icazə verib. Bir müddət öncə verdiyi açıqlamada NATO-nun Baş katibi Yens Stoltenberq də Rusiyadakı silah obyektlərinin məhv edilməsi üçün Qərb silahlarının istifadəsinə qoşulan qadağanın aradan qaldırılmasına çağırırdı. Xatırladaq ki, bir qrup ABŞ Konqresinin üzvü Ukraynanın Rusiya ərazisinə qarşı hücumlarda ABŞ silahlarından is-

tifadə etməsinə icazə verilməsini istəmişdi. Qeyd etdiyimiz kimi, NATO-ya sonuncu üzv qəbul edilən İsveç də Kiyevə belə bir icazə verib. Bu barədə İsveçin müdafiə naziri Pol Yonson bildirmişdi ki, Ukraynanın Rusiya ərazisindəki hədəflərə qarşı hərbi əməliyyatlar keçirməyə hüququ var. Yonson öz mövqeyini beynəlxalq hüquqla əsaslandırıb: “Beynəlxalq hüquqa görə, müharibə qanunları əməl edilsə, Ukrayna düşmən ərazisinə yönəlməmiş hərbi əməliyyatlarla özünü müdafiə etmək hüququna malikdir. İsveç beynəlxalq hüququ və Ukraynanın müdafiə hüququnu dəstəkləyir”.

Lakin NATO daxilində Ukraynanın silahlandırılmasının əleyhinə olan ölkələr də var. Məsələn, Macarıstan silahlanmanın deyil, sülh danışıqlarının tərəfdarı kimi çıxış edir. Macarıstanın xarici işlər və xarici iqtisadi əlaqələr naziri Peter Siyarto bildirib ki, ABŞ, Avropa İttifaqı və Çin münaqişənin sülh yolu ilə həlli üçün birgə çalışsalar, Ukraynadakı vəziyyətlə bağlı danışıqlar başlayacaq: “Əgər iki və ya daha yaxşısı, hər üç əsas oyunçu sülhməramlı mövqe tutsaydı, o zaman müharibə edən tərəflərin özlərinin sülhə doğru irəlilədiklərini göstərmək istəyini nümayiş etdirmə şansı olardı”.

Əslində, Kiyevin silahlandırılması haqqında qərarlar münaqişənin həllinə yox, əksinə münaqişənin Rusiya-Ukrayna müharibəsi kontekstindən çıxarılaraq geniş regiona yayılmasına gətirib çıxara bilər. Çünki rəsmi Moskva NATO ölkələrinin belə addımlarına səssiz qalmaq istəyir.

N.BAYRAMLI

Gürcüstan Prezidentinin məhkəmə iddiası...

Salome Zurabişvili “Xarici təsirin şəffaflığı haqqında” qanunu ləğv etdirə biləcəkmi?

mitəsində keçirilən səsvermədə 41 konqresmen sənədi dəstəkləyib, 6-sı isə əleyhinə səs verib. Sənəddə Gürcüstanda demokratik geriləmənin olduğu, bu səbəbdən Gürcüstan hökumətinin fəaliyyətinə və onun Rusiya ilə, eləcə də “digər avtoritar rejimlərlə” əlaqələrinə nəzərətin gücləndirilməsi çağırışı edilib.

Görünən odur ki, “Xarici təsirin şəffaflığı haqqında” qanun Gürcüstan üçün “başağrısı” olaraq qalmaq da davam edəcək. Gürcüstan Prezidenti Salome Zurabişvili ölkənin

parlamentinə və hökumətinə müqavimətini davam etdirir. Dövlət başçısı həmin qanunun ləğvinə çalışır. Belə ki, Prezident Salome Zurabişvili “Xarici təsirin şəffaflığı haqqında” qanunun qüvvəsinin dayandırılması ilə bağlı məhkəməyə

müraciət edib. İddia ərizəsində göstərilib ki, həmin qanun ölkə Konstitusiyasının 78-ci, yəni “Avropa və Avroatlantik strukturlara inteqrasiya” adlanan maddəsində də daxil olmaqla, bir sıra müddəaları ilə ziddiyyət təşkil edir.

Bütün bunların fonunda Gürcüstanda qeyri-hökumət təşkilatlarının (QHT) maliyyələşməsi ilə bağlı araşdırma aparılıb. Məlum olub ki, ölkədə QHT-lərin maliyyələşməsi və ayrılın maliyyənin necə, haraya xərcləndiyi bilinmir. Bir sözlə, bu QHT-lərin fəaliyyətində heç bir şəffaflıq yoxdur. Jurnalistlərə açıqlamasında Gürcüstan parlamentinin sədri Şalva Papuaşvili deyib ki, araşdırılmaq zamanı məlum olub ki, 500 qeyri-hökumət təşkilatının 80 faizinin xaricdən aldığı qrantın məbləği bilinmir. Bununla yanaşı,

onların 70 faizinin donorunun kim olduğu məlum deyil. Ş.Papuaşvili vurğulayıb ki, QHT-lərin 97 faizi müxtəlif icmaları təmsil etdiklərini deyir, lakin il ərzində həmin icmaların xeyrinə gördükləri işlərin hesabatını cəmiyyətə təqdim etmirlər. QHT-lərin 97 faizi pullarını nəyə xərclədikləri, məzmun baxımından nələr etdikləri barədə iticimaiyyətlə hesabət vermir. Əksər hallarda işçilərin kimlər olduğu, bu qurumun arxasında kimin dayandığı, donorun kimliyi, komandanın kimdən ibarət olduğu, ümumiyyətlə, bilinmir.

Qeyd edək ki, “Gürcü arzusu-demokratik Gürcüstan” partiyasının deputatı Givi Mikanadze partiyanın fəalları apardığı araşdırma hesabatını da iticimaiyyətlə açıqlayıb. Mikanadzenin qeyd etdiyi kimi, bu araşdırma qeyri-hökumət və media təşkilatlarının şəffaflığı məsələlərini əhatə edib. Onun sözlərinə görə, bu, “Xarici təsirin şəffaflığı haqqında” qanunun qəbuluna qarşı çıxan həmin qeyri-hökumət təşkilatlarının və media qurumlarının nə dərəcədə şəffaf olması ilə bağlı əsas məlumatları özündə əks etdirən baza araşdırmasıdır. Araşdırma- lar göstərib ki, qeyri-hökumət təşkilatlarının 51 faizinin internet saytı, 62 faizinin donorunun adı və loqosu, 68 faizinin isə layihəsinin adı belə yoxdur.

Belə bir şəraitdə Gürcüstan Prezidenti Zurabişvilinin məhkəməyə müraciət etməsi vəziyyəti dəyişəcəkmi? Məsələ ilə bağlı qəzetimizə açıqlama verən politoloq Ramiz Aliyev bildirib ki, hazırda Gürcüstanda baş verənlər ölkənin milli təhlükəsizliyinin qorunması məsələsidir. Ayrı-ayrı QHT-lərin, media qurumlarının vasitəsilə Tbilisidə hökuməti təzyiq və təsir altında saxlamaq istəyən Qərb dairələrini Gürcüstanın üzləşə biləcəyi risklər deyil, özlərinin mənafelei maraq-

landırr. Qərb dövlətləri və təşkilatları bu gün hökuməti “Xarici təsirin şəffaflığı haqqında” qanunun qəbuluna görə hökuməti şantaj, təhdid edirlər.

Gürcüstan hökumətinin öz mövqeyində haqlı olduğunu bildiren politoloq deyib: “Cirkli pulların, qeyri-şəffaf qrantların axdığı Gürcüstanda qaranlıq, təhlükəli layihələr həyata keçirilir. Hər bir hökumətin haqqı var ki, ölkəyə daxil olan vəsaitlərin mənbəyi və məqsədləri barədə məlumatlara malik olsun. Amma Gürcüstandakı xarici fondlar, QHT-lər, media resursları böyük maliyyə tutumlu layihələrlə bağlı hökumətə, iticimaiyyətlə heç bir hesabat vermir. Bu da İ.Kobaxidze hökumətini narahat edir. Hakimiyyətdə olan qüvvələr yaxşı başa düşür ki, Qərb Gürcüstanda olduğu kimi Ukraynada da həyata keçirdiyi “inqilablardan” sonra hər iki ölkə öz torpaqlarını itirdilər. 2004-cü ildə Gürcüstanda hakimiyyətə gətirilmiş Mixail Saakaşviliyə yalan vədlər verildi, ölkə 2008-ci ildə Rusiya ilə qarşıdurmağa sürükləndi. Gürcüstan xalqı və siyasətçiləri Qərbin bu cür riyakar siyasətini yaxşı xatırladıqları üçün yenidən şirin vədlərə inanıb aldanmaq istəmirlər”.

Bütün bunları nəzərə alaraq R.Aliyev hesab edir ki, Prezident Zurabişvilinin məhkəməyə müraciət etməsi heç nəyi dəyişməyəcək. Onun fikrincə, hüquqi müstəvidə məlum qanunu ləğv etmək mümkün deyil: “Çünki parlament həmin sənədi qanunvericilik əsasında qəbul edib və burada hüquqazidd məsələ yoxdur. Qanun ölkənin Avroatlantik məkana inteqrasiyasının qarşısını almır, sadəcə xaricdən gələn maliyyənin şəffaflığının təmin edilməsini nəzərdə tutur”.

N.BAYRAMLI

Məşhur cizgi filmləri niyə qadağan olunub?

Uşaqların təlim-təربiyəsində, bədii-estetik zövqünün formalaşmasında cizgi filmlərinin rolu şübhəsizdir. Modern dünyamızda cizgi filmi sənayesi çoxşaxəli formada inanılmaz sürət gətirərək inkişaf etməkdədir. Sovet uşaqlarının sevə-sevə izlədiyi “Nu, poqodi!”, Qərbin populyar “Tom and Jerry” kimi cizgi filmləri artıq klassikaya çevrilib. Günümüzün məşhur cizgi-animasiya film-

“Mister Skinnylegs” epizodu isə Avstraliyada qadağan edilib. Qadağaya səbəb həmin seriyada personajlardan birinin hörümçəklərin zərərsiz olduğunu söyləməsidir.

Batman

Televiziya tarixinin ən çox izlənen animasiyalarından biri - “Batman: Brave and Bold”un ikinci sezonunun 24-cü bölümü Batmanın “Angry Birds” ilə bir-

lərinin baş qəhrəmanları sadəcə pişik, yaxud məşhur it deyil, artıq film istehsalçıları robotlar, yadplanetlilər, batman, supermen kimi daha mürəkkəb obrazlar yaradaraq elmi, fantastik mövzulara daha çox müraciət edirlər. Uşaqların və yeniyetmələrin sevimliyinə çevrilən, milyonlarla tamaşaçı ekran qarşısına toplayan bu rəngarəng cizgi filmlərdə, təəssüf ki, bəzən xoşagəlməz səhnələr, qeyri-etik ifadələr, vulqar detallar da yer alır. Bir çox ölkədə bu kimi məqamların aşkarlandığı məşhur cizgi filmlərinin yayımına qadağa qoyulub.

Tini Tonun macəraları

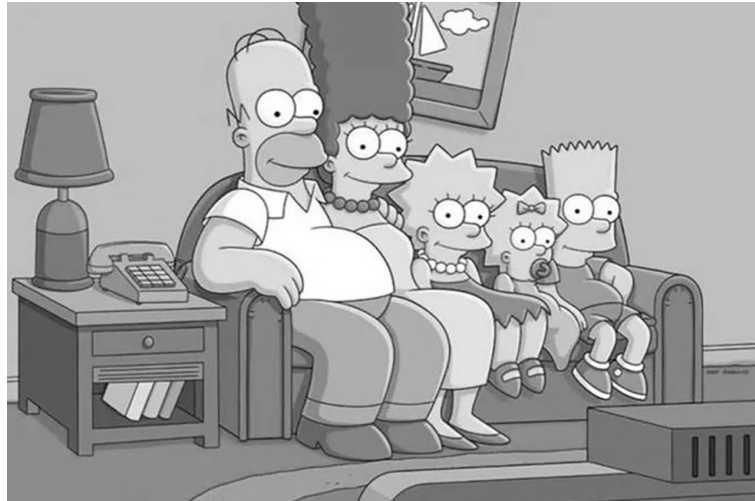
1990-cı illərdən bəri yayımlanan, Bugs Bunnydən tutmuş Daffy Ducka qədər onlarla cizgi

likdə oxuduğu mahnıda qeyri-etik ifadələrə rast gəlinirdi üçün həmin bölümün yayımı bir çox ölkədə qadağan olunub. Televiziya-lar vasitəsilə heç vaxt yayılmayan bölüm serialın DVD formatına bonus kimi əlavə edilib.

Pokemon

Məşhur “Pokemon” cizgi filminin 38-ci bölümündə tarixə düşən 12 Hz tezlikli parlaq mavi və qırmızı işıqın yanıb-sönməsi uşaqların sağlamlığına zərər yetirə biləcəyi üçün müzakirələrə səbəb olub. “Pokemon şoku” adlandırılan bu görüntünün yer aldığı seriya Yaponiya, Türkiyə və bir çox Yaxın Şərq ölkəsində də qadağan edilib.

Süngər Bob və Kvadrat şalvar

personajını izləyicilərə sevdiren “Tini Tonun macəraları”cizgi filminin üç hissəli “Fil problemləri” seriyasının “Bir şüşə pivə” adlı ilk bölümü spirtli içki təbliğatına görə qadağan edilib. Həmin seriya üç dostun pivə içməsinə və sərxoş halda başlarına gələn sərgüzəştərdən bəhs edir. Ona görə serial televiziya da yayımlanmayıb, DVD formatında satışa çıxarılıb.

Mikki Maus

1930-cu illərdən artıb çoxalan qorxu filmləri dünyanın müxtəlif ölkələrində mütəxəssislər arasında mübahisə və müzakirələr doğururdu. Skeletləri “yaşayan ölümləri” kimi qəbul edən Böyük Britaniya məhkəməsi “Mickey Mouse”un “Mad Doctor” bölümünü qadağan etmişdi. Həmin bölümü skeletlər qorxunc halda canlandırılır, uşaqlarda müxtəlif travmalar yaradırdı. Nasist Almaniya dövründə bu cür qorxu elementləri ilə dolu olan cizgi filmlərinin yayılmasına icazə verilsə də, sonradan qorxulu bölümləri onlar da öz ekranlarına buraxmamışdılar.

Peppa Pig

Azyaşlılar üçün nəzərdə tutulan “Peppa Pig” cizgi filmi uşaqları təsir altına saldığı üçün Çində qadağan edilib. Peppa Pig reperlərin və tatu ustalarının sevimli obrazıdır. Xaos, özbaşınalıq, üsyan ruhu təbliğ etməsi ittihamı ilə ölkədəki bütün televiziya ekranlarından yığışdırılıb. Serialın

Dünyanın ən məşhur cizgi filmlərindən biri “Süngər Bob” “Nickelodeon”un ən çox izlənen serialı olsa da, onun bəzi bölümləri cizgi film şərhədlərini aşdığından bir çox ölkədə qadağan edilib. Məsələn, serialardan birində Süngər Bob dostu Patrik və müdiri cənab Krabs ilə yaxşıca əyləndikdən sonra bir qadının evinə girərək onun alt paltarını oğurlayırlar. Bu epizodun canlandırıldığı bölüm 2018-ci ildən bəri televiziya proqramlarında yayımlanmır.

Tom və Cerri

Bir zamanlar ən populyar cizgi filmi olan “Tom and Jerry” fiziki şiddət və qəddarlıq aşılaraq qadağan edilib. Həmin bölümü skeletlər qorxunc halda canlandırılır, uşaqlarda müxtəlif travmalar yaradırdı. Nasist Almaniya dövründə bu cür qorxu elementləri ilə dolu olan cizgi filmlərinin yayılmasına icazə verilsə də, sonradan qorxulu bölümləri onlar da öz ekranlarına buraxmamışdılar.

Simpsonlar

Bir-birinin ardınca gerçəkləşən proqnozlarına görə dünyada qeyri-adi dərəcədə məşhurlaşan “Simpsonlar” cizgi serialı bəzi Avropa ölkələrində, o cümlədən Rusiyada qadağan edilib. Mütəxəssislər bu cizgi filminin qətl törətməni sürədən bir hərəkət kimi qələmə verməsinə, eləcə də müxtəlif cinayət əməllərini gündəlik həyat norması kimi adıləşdirdiyini, zorakılıq və aqressiya təbliğ etdiyini bildiriblər.

Murad Köhnəqala

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544
“Azərmetbuatayımı” ASC - 0124411991, 0124404694
“Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Türkistan Media Group” MMC – 050 241-48-23
“Region Press” MMC – 055 316-79-01
“Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Ən sərt zərbələrə belə əyilməmişdi!

Tarixçi, alim, rəssam, musiqiçi...

Sara Aşurbəylinin xatirə günüdür

Yorulmaz tədqiqatçı, əsl elm fədaisi, Azərbaycan tarix elminin sütunlarından biri olan Sara xanım Aşurbəyli bütün ömrü boyu vətənpərvər bir ziyalı həyatı yaşamışdı. Məşhur tarixçi Bakı neft sənayeçisi və xeyriyyəçi Bala bəy Aşurbəylinin ailəsində dünyaya göz açıb. O, bu nəslin ən görkəmli təmsilçilərindən biri olaraq Azərbaycanın və onun paytaxtı Bakı şəhərinin tarixinin tədqiqinə öz misilsiz töhfələrini verib. Fəciəli tale yaşamış Sara xanım orta əsrlər Abşeronunun fundamental araşdırıcısı kimi bütün dünyada tanınır. Məhz S.Aşurbəylinin sayı nəticəsində Aşurbəyilərin geniş nəsil şəcərəsini bərpa etmək mümkün olub.

Bu gün Sara xanımın vəfatından 24 il ötür. Görkəmli alim 2001-ci il iyulun 17-də 95 yaşında Bakıda vəfat edib.

Yeddi dil bildirdi...

S.Aşurbəylinin fəaliyyətində bir neçə xarici dil bilməsi hər zaman xüsusi önəm daşıyıb. O, 1925-ci ildə İstanbulda Janna Dark adına fransız kollecini bitirib. Yeddi dili-İngilis, fransız, alman, ərəb, fars, türk, rus dillərini mükəmməl bildirdi. Əcnəbi dilləri bilməsi hansısa məqamda Sara xanımın ölindən tutur, təqib olunduğu illərdə xarici dillərə yiyələnməsi və rəssamlıq təhsili ona ağır yaşam illərinə tab gətirməkdə böyük yardımçı olur. Belə ki Sara xanım Azərbaycan Dram Teatrında rəssam-dekorator kimi çalışır. Bundan başqa, o, həm də xarici dilləri gözəl bildiyinə görə Üzeyir Hacıbəylinin dəvəti və köməyi ilə 15 il ardıcıl olaraq Dövlət Konservatoriya-sında xarici dildən dərs deyir.

İlk və yeganə tarixçidir ki...

Sara xanım özünün yüksək intellektini Azərbaycan xalqının rifahı, onun tarixi, mədəniyyəti nəminə təbiiq etmişdi. Onu yaxından tanıyan insanların yaddaşında Sara xanım nəcib, üzügülər, alıcınab və əsilzadə bir xanım kimi qalıb.

Sara xanımı Azərbaycan tarixşünaslığında əbədi yaşadan onun qədim Bakının (İçərişəhər) tarixinə dair olan tədqiqatlarıdır. O, ilk və yeganə tarixçidir ki, öz həyatını Bakı (İçərişəhər) və Şirvanşahlar dövlətinin tarixinin tədqiqinə həsr etmişdi. Bu əsərlərdə qədim Bakının yarınma tarixi orta əsrlər Bakısının siyasi tarixi, mədəniyyəti, sosial münasibətləri əks olunmuşdu.

Həm də rəssam və musiqiçi idi...

S.Aşurbəyli Yaxın və Orta Şərqlə xalqları tarixinin bilicisi olmaqla yanaşı, həm də rəssam və musiqiçi idi. O, fortepianoda həm Azərbaycan toranələrini, muğamlarını, həm də klassik Avropa musiqisini əla ifa edirdi.

Sara xanım bir çox rəsm əsərlərinin müəllifi olub. Sənətsənəşlik üzrə fəlsəfə doktoru Ziyadxan Əliyevin sözlərinə görə, sərgilərdən birində onun “Göygöl” adlı əsərini Meksika nümayəndə-

ləri alıb və bu əsər indi Meksika muzeylərindən birinin eksponatıdır.

İlk və son etiraf...

Sara xanımın mənəvi zənginliyi, alıcınablığı, elmə xidməti və ümumilikdə, Azərbaycanın tarixinə, mədəniyyətinə olan sonsuz məhəbbəti irsi bir hal idi. Bütün bu müsbət keyfiyyətlərin təzahürü idi ki, Aşurbəyililər soyadına vurulan nəhəng damğaya - “xalq düşməni” damğasına baxmayaraq, Sara xanım adına və nəslinə layiq bir tərzdə öz fəaliyyətini davam etdirmişdi.

Dəyərli tarixçi xanıma “Sizin ömrünüz heç də sadə bir insan ömrü olmayıb, nə vaxtsa memuar yazacaqsınız-mı?” sualını verəndə o belə cavab vermişdi:

“Bilirsiniz, mən, bəlkə də, heç nə yazmayacağam. Çünki mənim ömrüm doğmalarımın itkisi, dövrün və bir qrup insanların ədalətsiz münasibətləri, xəyanətlər ilə dolu keçib. Bunları yazmaq o hadisələri yenidən yaşamaq deməkdir. Mən bunu bacarmam...”.

Bu, tələyin ən sərt zərbələri qarşısında belə əyilməyən, bütün ömrünü Azərbaycan tarixinin tədqiqinə həsr edən Sara xanım ilk və son etirafı idi...

Yeganə BAYRAMOVA

Ermənistanın müharibə cinayətləri...

Həqiqətlərimizin dünyaya çatdırılmasında nələr etmişik?

İkinci Qarabağ müharibəsi yalnız hərbi qələbəmizlə nəticələnmədi. 44 günlük Vətən savaşından sonra Azərbaycan siyasi, eləcə də diplomatik və informasiya sahəsində qələbə qazandı. Ümumiyyətlə, Vətən müharibəsi dünya hər tarixində bir çox məqamla yadda qaldı. Bunlardan biri də müharibədə Azərbaycan əsgərinin düşmənin mülki sakinlərinə və obyektlərinə atəş açmaması, məhz bunun nəticəsində düşmənin bir nəfər də olsun vətəndaşının xəsarət almamasıdır.

Məlumat üçün qeyd edək ki, bu, dünya hər tarixində yeganə istisnadır. 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı Azərbaycan əsgərinin beynəlxalq konvensiyalara, insani dəyərlərə, müharibə qanunlarına olan hədsiz ehtiramı və həssaslığı sayəsində Ermənistanın bir nəfər də olsun hərbi əməliyyatlarda iştirak etməyən mülki vətəndaşı zərər görmədi. Bu həqiqət Prezident İlham Əliyevin mediaya verdiyi açıqlamalarında da öz əksini tapmışdı.

Ermənipərəst mövqe sərgiləyən qurum...

Mövzunu “Yeni Azərbaycan”a şərh edən politoloq Zaur Məmmədov bildirib ki, Azərbaycan torpaqlarını işğaldan azad etdikdən sonra ərazilərimizdə 30 ilə yaxın törədilmiş vandalizm aktları, ekoloji terror üzə çıxdı. Ermənistan tərəfindən törədilmiş sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər dünyanın diplomatik korpus nümayəndələrinə vizual olaraq göstərildi: “Baxmayaraq ki, 30 ilə yaxın müddətdə sözdə sülhyaratma missiyası həyata keçirən ATƏT-in Minsk qrupu bu faktları gündəmə gətirməli və Ermənistan hərbi-siyasi rəhbərliyinə terrordan, sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər törətməkdən yayınmağa çağırışlar etməli idi. Amma ATƏT-in Minsk qrupunun fəaliyyəti ermənipərəst mövqedən o tərəfə keçmədi. Ona görə də bu gün həmin qurumun fəaliyyəti Azərbaycan tərəfindən qəbul olunmur. Müharibədən sonra bu missiyanı da Azərbaycan öz üzünə götürdü. Ermənistanın törətdiyi müharibə cinayətləri ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması istiqamətində Azərbaycan bir proses başladı və ciddi addımlar atdı. Bir sözlə, Azərbaycan mövcud həqiqətlərin dünyaya çatdırılması üçün təkbaşına mübarizə apardı”.

Qələbəmizi möhkəmləndirən element...

Politoloqun sözlərinə görə, Azərbaycan xalqı Prezident İlham Əliyevin strateji baxışlarına güvənərək onun rəhbərliyi altında öz sülhü dedi, bütün dünyaya nümayiş etdirdi ki, heç bir halda torpaqlarının

bir qarışından belə imtina etməyəcək: “Həmin müddətdə Ermənistanın saxta təbliğat maşını artıq keçmişdə qalmış münafişə vəziyyəti ilə bağlı həqiqətləri təhrif edirdi. Son illərdə ölkə Prezidenti bütün mötəbər tribunallardan Azərbaycanın ədalətli mövqeyini dünyaya çatdırmaqla yanaşı, həm də qəbul etməməyi də bacardı. Əslində, Vətən müharibəsinə qədər bizim qələbəmizin siyasi əsasları və elementləri artıq mövcud idi. Azərbaycan onun ardınca da hərbi qələbə qazanaraq torpaqları işğaldan azad etdi. Təbii ki, bu vəziyyətdən beynəlxalq informasiya müstəvisində Ermənistanın təcavüzkar dövlət məhiyyətini, işğalçı dövlət olmasını dünyaya çatdırmaq vacib məsələlərdən biri idi. Bunu bizim tarixi qələbəmizi möhkəmləndirən element də hesab etmək olar. Təsəffüf deyil ki, Prezident İlham Əliyev müharibə dövründə, elə ondan sonra da dünyanın ən mötəbər media orqanlarına müsahibələr verərək münafişə vəziyyəti ilə bağlı həqiqətləri davamlı olaraq dünyaya çatdırdı. Prezident müsahibələrində o qədər ciddi arqumentlərə istinad edirdi ki, onun söylədiklərini qəbul etməmək mümkün deyildi. Bu faktor Azərbaycanın informasiya mübarizəsində mövqelərini möhkəmləndirirdi. Azərbaycanın mühüm strateji addımlarından biri də ondan ibarət idi ki, dünyanın müxtəlif ölkələrindən olan jurnalistlər Azərbayanda akkreditə olunmuş diplomatik korpusun nümayəndələri işğaldan azad olunmuş ərazilərə intensiv şəkildə səfərlər edirdilər. Informasiya müharibəsində bu da çox mühüm rola malik idi. Yəni, dövlət başçısının atdığı hər addımında həm də informasiya müharibəsinin elementi var idi. Məsələn, torpaqlarımız işğaldan azad edildikdən sonra Prezident dəfələrlə həmin ərazilərə səfərləri zamanı sükən arxasında erməni vandalizminin izlərini nümayiş etdirirdi. Təbii ki, Azərbaycan Prezidentinin hər bir səfəri, hər sözü dünya mediası tərəfindən yaxından izlənilir. Ona görə də əminliklə qeyd etmək olar ki, Prezident işğaldan azad edilmiş ərazilərə səfəri zamanı informasiya müharibəsinə də həyata keçirirdi. Ermənistanın Azərbaycan torpağında törətmiş olduğu cinayətləri dünyaya təqdim edirdi”.

Həqiqətləri təhrif etmə fəaliyyətləri nəticəsiz olacaq!

Z.Məmmədov mühüm bir məqamı xatırladaraq qeyd edib ki, “Şu-

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə 44 günlük “Vətən Müharibəsi”ndə qazanılmış tarixi qələbə, Ermənistan tərəfindən törədilmiş sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, habelə müharibə cinayətləri ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

şa Bəyannaməsi”nin imzalandığı ərazi dağntılardan ibarət idi. İki dövlət başçısının bəyannaməni imzaladıqları yerin fonu məhz Ermənistanın törətmiş olduğu dağntılar idi: “Bu tarixi hadisə dünya mediası, dünya ictimaiyyəti tərəfindən çox yaxından izlənilirdi. Ona görə də Ermənistanın vandalizminə məruz qalmış məkanın fonu kimi seçilməsi təsadüfi deyildi. Cənab Prezident burada da strateji baxış sərgiləyərək Ermənistanın törətdiyi dağntıların izlərini də dünyaya növbəti dəfə nümayiş etdirdi. Bir sözlə, Azərbaycan beynəlxalq informasiya məkanında mövqelərini inamla qoruyaraq Ermənistanın təcavüzkar dövlət obrazını dünyaya tanıtmada davam edir. Ona görə də hərbi qələbəmizin ardınca informasiya mübarizəsində qazandığımız qələbəmizin əlamətləri də göz önündədir. Bundan sonra isə Ermənistanın həqiqətləri təhrif etmə istiqamətindəki fəaliyyəti ya tam nəticəsiz, ya da çox zəif olacaq”.

Yeganə BAYRAMOVA

İdman

Mahir Emreli “Nürnberg”də

Azərbaycan millisinin futbolçusu Mahir Emreli karrierasını Almaniya-da davam etdirəcək. AZƏRTAC xarici mətbuata istinadən xəbər verir ki, 27 yaşlı hücumçu “Nürnberg” klubu ilə anlaşıb.

İkinci Bundesliqa təmsil-

çisinin tezliklə azərbaycanlı forvardın transferi ni açıqlayacağı bildirilib. İddiaya görə, komandanın baş məşqçisi Miroslav Kloze futbolçu ilə şəxsən maraqlanıb və onun transfer olunmasını özü istəyib.

Qeyd edək ki, Mahir Emreli son olaraq Xorvatiyanın “Dinamo” (Zaqreb) klubunda çıxış edib.

“Sumqayıt” afrikalı hücumçu ilə vidalaşdı

“Sumqayıt” komandası futbolçusu Kazimir Ninqa ilə yollarını ayırıb. Klubdan AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, çadlı hücumçu ilə imza-

lanmış müqavilənin müddəti başa çatıb. Qeyd edək ki, 31 yaşlı forvard “gənclik şəhəri” təmsilçisinə ötən ilin sentyabr ayında keçmişdi.

Avarçəkənimiz dünya çempionatında iştirak edəcək

Azərbaycanın avarçəkəni üzrə millisinin üzvü Paşa Əsgərov Bolqarıstanın Plovdiv şəhərində yerləşən və gənclər arasında keçiriləcək dünya çem-

Berlinlə valideynləri ilə yaşayan balaca və perspektivli şahmatçı Sona Bəşirova Almaniyanın Kiyel şəhərində 12 yaşadək uşaqlar arasında keçirilən açıq turnirin qalibi olub. AZƏRTAC xəbər verir ki, turnir hər gedişə 30 saniyəlik, 40 gedişə (+15 əlavə dəqiqə) 45 dəqiqəyə qədər vaxt nəzarəti ilə klassik şahmat üzrə keçirilib. Yarış iki gün ərzində altı turdan ibarət olub və burada kiçik şahmatçılar hər gün üç oyun keçiriblər. Turnirdə avqustun sonunda 9 yaş təam olacaq Sona Bəşirova özündən böyük iştirakçılara qalib gələ bilib.

pionatında iştirak edəcək. İyulun 17-dən 21-ə qədər davam edəcək yarışda idmançılar kanoe, kayak, akademik avarçəkəni üzrə 200, 500 və 1000 metr mə-

Azərbaycanlı qız qalib oldu

safə üzrə güclərini sinayaçaqlar.

Qeyd edək ki, beynəlxalq turnirdə 64 ölkədən 1000-ə yaxın idmançı iştirak edəcək.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası

Baş redaktor:
Aqlıq HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com

Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzeyir Hacıbəyli - 66

Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisensiya: N-B-317
Tiraj: 4323
Sifariş: 1595
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur.

Məsul nəvbəti:

Yeganə Bayramova